

KAKOR JELEN
HREPENI
PO POTOKIH VODA,
TAKO HREPENI
MOJA DUŠA
PO TEBI, O BOG.

Psalms 42



BUENOS
AIRES
1984



DUHOVNO ŽIVLJENJE

Necesidad de un exámen de conciencia

El desempleo, la acentuada pobreza, la usura, los bajos salarios, la emigración no querida, han hipotecado una nación ayer pujante que supo albergar a millones de inmigrantes y darles suficiente pan y trabajo.

¿Amamos el trabajo y lo estimamos como expresión de la dignidad humana y fuente de riqueza de la Nación? ¿O cedemos fácilmente a la holgazanería, al juego, a la especulación, al "acomodo", al soborno económico, a las huelgas injustificadas? ¿Cultivamos un espíritu y audacia empresarial en favor de un auténtico progreso de la comunidad? ¿Administramos los capitales que poseemos en favor del bien común, en particular de los más débiles y necesitados? ¿Retiramos del circuito social los bienes acumulados también con el sudor de los demás?

Frecuentes expresiones multitudinarias de fe cristiana, como el Congreso Eucarístico Internacional de 1934, o la imprevista visita del Papa Juan Pablo II, muestran que nuestro pueblo es profundamente creyente. Pero otros hechos lo muestran incoherente con su fe.

¿Creemos de verdad, que Dios es fuente de toda razón y justicia y lo reconocemos Señor nuestro en todos los ámbitos privados y públicos? ¿O lo relegamos al ámbito de una simple opinión personal? ¿Vivimos la religión como relación filial con Dios, que exige la aceptación concreta de nuestra hermandad con todos los semejantes? ¿Acudimos a Dios en las pruebas, personales y comunitarias, y nos sostenemos firmes en la fe? ¿O cedemos al abatimiento y desesperanza?

(Conferencia Episcopal Argentina)

.....

Slovenski pregovori o učenju in znanju

Čeravno je imenitneje nauke dajati, kakor jemati, je boljše vsaj se učiti, kakor nevednež ostati. (Slomšek)

Česar se Janezek nauči, to Janez zna.

Človek se uči, dokler živi.

Dober nauk do smrti ne škodi.

Do znanja težko, z znanjem lahko.

Kakor jih starši učé, tako mladiči žvrgolé.

Kakršno učiteljstvo, taka šola.

Kdor hoče visoko priti, mora trden v glavi biti.

Korenine znanja so grenke, sadovi sladki.

Ne učimo se za šolo, ampak za življenje.

Nihče še ni učen z neba padel.

Norec se dá le od skušnje učiti, modri pa odkušenih.

Učenost brez čednosti je cvet brez sadja. (Slomšek)

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LETO 51

MAREC 1984

Verski tisk v službi odrešenja

Ob peti obletnici papeževanja Janeza Pavla II. oktobra 1983 je avstrijska revija *Die Furche* objavila komentar: Po nepričakovani smrti Janeza Pavla I. so kardinali stali pred izbiro, koga naj postavijo na čelo Cerkve. Očitno so iskali človeka, ki bo tedanji Cerkvi, razviharjeni od koncilskih sprememb, znal dati jasno misel in notranjo trdnost. Odločili so se za povsem nepričakovano osebnost: Karol Wojtyła iz Krakova je bil človek, ki je znal v zelo težkih razmerah voditi svojo škofijo z varno in zanesljivo roko. In res se je kmalu pokazalo, da so kardinali prejeli verjetno še več, kot so si upali pričakovati. Že prvi nastopi novega papeža so vlivali upanje, da je Cerkev dobila vodstvo, ki ve, kaj hoče. Takoj prvi nastop na balkonu sv. Petra v Rimu po izvolitvi je dal vedeti rimski množici, da se ta papež ne boji, da preprosto sprejema dejstvo izvolitve in takoj pove, kaj misli: „Ne bojte se!“ je bila ena od prvih njegovih besed in kmalu za njo druga: „Odprite vrata Odrešeniku!“

Sploh je v njegovem papeževanju močno v ospredju misel o Odrešeniku in odrešenju. Prva okrožnica je bila naslovljena *Odrešenik človeka*. In sedaj imamo sveto leto odrešenja. Kristus nas odrešuje, ne bojmo se ga! Odprimo mu vrata!

Kristus prihaja na razne načine in zato poznamo razne načine, kako mu odpremo vrata. Sprejem krsta, drugih zakramentov, bogoslužje, občestvo vernih, življenje iz božje besede, verouk, dobrodelnost, prizadevanje za pravičnost, molitev in še kaj.

Kristus prihaja tudi po verskem tisku. Kaj je verski tisk? Sveto

pismo za našo dobo, bi lahko rekli v nekem pogledu. Sveto pismo govori o dveh vprašanjih: o Bogu in o božjem odrešilnem poseganju v človeško dogajanje. In kaj prinaša verski tisk? Isto. O Bogu, njegovi skrivnosti, o našem stiku z njim po molitvi in sploh duhovnem prizadevanju. Zato priobča duhovne članke, premišljevanja, prispevke za poglobitev vere in ljubezni. Nato trezno poroča o božjem odrešilnem delovanju v preteklosti in v današnjem času, o bojih, zmagah in porazih božjega kraljestva. O lepih dosežkih Cerkve, a tudi o preganjanjih, težavah, neuspehih, o napakah nas vseh, ki smo Cerkve. Oboje je resnično, smrt in vstajenje, veliki petek in velika noč — o obojnem je treba pisati in to hkrati, brez enega ali drugega bi bil „Kristus na svetu“ okrnjen. In skozi obojno dogajanje nas Kristus tudi danes odrešuje. Življenje Cerkve je življenje naprej živčnega Kristusa, trpečega in zmagočnega.

Prek verskega tiska stopa v naše življenje Odrešenik. Razširja nam obzorja in srca, dela nas globlje, bolj nesebične ljudi, osveščene kristjane z bolj živo vero in s solidarnostnim čutenjem do drugih ljudi. Verski tisk je res orodje, po katerem Kristus nadaljuje svoje odrešitelsko delovanje.

Kaj naj mi storimo?

Naročajmo in plačujmo verski tisk! To zahteva nekaj denarja, ki je pa dobro porabljen. Verski tisk ne prejema od nikogar nobene podpore, sam se mora vzdrževati. Berimo verski tisk! Verski tisk malo koristi, če ga ne beremo, če si ne poiščemo priložnosti in vzamemo časa zanj. In ne gre za kratek čas in razvedrilo. Verski tisk nima te naloge in tega namena. Nekateri pravijo: Saj smo naročali, potem pa nihče ni bral — in smo ga odpovedali. Naj nas prevzame misel, da nam tudi po verskem tisku prihaja Kristus s svojim odrešenjem. Kdor bo na to mislil, bo našel tudi čas — odprl bo Kristusu svoja vrata.

Vladimir Kos

Nekaj pesmi bogate preprostosti

SMREČJI VONJ

Sredi noči pod jadri mesca
na poti v zimo
odprl oči sem v valove
smrečjega vonja —
odkod, kapitan, odkod?

Mesec je bled
in s svetlo brado iz nitk ozvezdij
strmi čez obzorje
molče, naprej, pomenljivo.
Morda tihotapi dom.



Pri nedeljski mašni daritvi se božjemu ljudstvu Kristus daje v hrano s svojo besedo in pod podobama kruha in vina.

SKLADBA V LEDU

Povej mi:
mogočni sončni žarki,
domá v atomskih jarkih
sonca,
zares
cel dan
med kristalnimi rožami
okna v ledu
stojijo?

Zares jih kristalnih rož
smehljalj
barva v mavrice
in spremenjen vrača se
z zmrznjeno melodijo,
da rože
in okno

božično
žarijo.

ZAKAJ IN ZATO

Zakaj grem zgodaj spat?
Da s soncem vstanem.
Še to posnel bi rad
na src ekrane:

sam božji Inženir
okrog ležišča
razpel je cel vsemir
za zvezd žarišča —

pod njimi spal bi rad,
pogrnen s trdom.
Dotlej da sonce nad
poljubi grudo.

Postni čas v družini

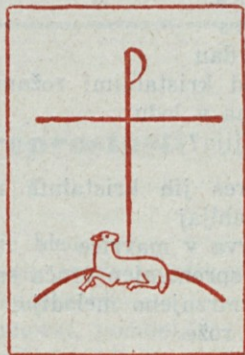
Kakor je advent priprava na božič, tako je post priprava na veliko noč. Namen postnega časa je za odrasle kakor za otroke: odpraviti nezdravo samoljubje, obrniti se Kristusu in bližnjemu. Temu služijo predvsem spokorna dela, premagovanja in žrtve. Otroci jih bo rad izvrševal, če bo imel Jezusa zares rad. To se bo zgodilo, če bo doživljal božjo ljubezen. Te ne občuti v podrobnem prikazovanju Jezusovega trpljenja, pač pa v prikazovanju Jezusove dobrote do otrok, bolnikov, onemoglih in vseh pomoči in odpuščanja potrebnih. Zato naj starši ne predstavljajo Jezusa kot moža bolečin, temveč kot vsemočnega ter najvelikodušnejšega človekoljuba. Ob doživetju Kristusove veličine bo otrok iz srca vzljubil Odrešenika. Ko mu bodo starši ob križu na kratko povedali, da ga je hudobija nekaterih ljudi, ki so bili tudi deležni njegove dobrote, pribila na kríž, bo občutil: **tega Jezus ni zaslužil**. V njem se bo usidrало prepričanje: hudobneži so dobrega Jezusa žalili; če bi se **premagovali**, bi kaj takega ne storili. Da kdaj ne bom tudi jaz žalil Jezusa, se bom rad premagoval in delal pokoro.

Kar so v adventu in božiču jaslice, to je v postu družinski križ, ki naj bo v stanovanju nameščen na najbolj častnem mestu, lepo okrašen in pred njim naj gori luč.

Začetek postnega časa naj bi otroci res doživeli. Na pepelnico naj jih starši vodijo k pepeljenju v cerkev. Prav majhni otroci pri pepeljenju ne potrebujejo nobene razlage. Otrokom nad tremi leti starosti naj starši ali vzgojitelji povedo, da s tem, ko si damo na glavo stresti pepela, Jezusu obljubimo, da ga ne bomo žalili, temveč se radi premagovali in odpovedovali. S tem mu pokažemo, da ga imamo radi.

Ob postnih večerih naj se starši doma v krogu družine z otroki pogovarjajo, v čem so se premagovali, kako so čez dan ubogali itd. Starši otrokom ne smejo v vsem ustreči. Navajajo naj jih, da se bodo radi sami odpovedali npr. sladkarijam, televiziji itd. S tem jih bodo obvarovali pred mehkostjo in sebičnostjo. Vsak tak pogovor naj zaključijo s kratko prosto molitvijo.

(Krščanski zakon)



Nedelja-prvi in glavni praznični dan

PASTIRSKO PISMO SLOVENSКИH ŠKOFOV ZA POSTNI ČAS 1984

I. NEDELJA — BOŽJI DAR ČLOVEKU

Bratje in sestre v Kristusu!

Obhajamo sveto leto odrešenja, spomin na 1950-letnico Kristusove smrti in vstajenja. To leto naj bi globlje spoznali božjo ljubezen, ki se odkriva v Kristusovi velikonočni skrivnosti in bolj zaživelci spravo, edinost in mir z Bogom in med seboj. Toda sveto leto se bo končalo na velikonočno nedeljo. Bo s tem konec tudi naše žive zavesti božje ljubezni? Bo s tem izginilo iz našega življenja tudi Kristusovo odrešensko delo? Bo Kristus

za nas, če bomo pomislili nanj, le še učitelj, ki nam govori iz davne preetklosti? Izkustvo kaže, da nas do dna duše lahko prevzame samo tisto, kar je trajno pričujoče. Kristus je poskrbel tudi za to. Sam sicer ni zapisal „veselega sporočila“ o odrešenju, napravil pa je nekaj takega, česar ni mogel storiti nihče drug. Pri zadnji večerji je v oporoki podaril svoji Cerkvi trajno najvišje ponavzočenje odrešenskega dejanja, evharistijo. „Vsakokrat, ko se na oltarju obhaja kalvarijska daritev, se izvršuje delo našega odrešenja“ (C 3). V ponavzočenju Kristusove smrti in vstajenja torej vsakdo izmed nas prav zdaj doživlja Kristusovo odrešensko ljubezen.

Človek pomeni Bogu neizrekljivo veliko. Bog nas ni prav nič potreboval, mogel bi biti brez nas, toda hotel nas je, zato nas je ustvaril in odrešil. Zagotovil nam je, da ne bo nikdar zapustil človeka, ki ga je s toliko ljubeznijo poklical v življenje. Ko je izraelsko ljudstvo v času preizkušnje govorilo: „Gospod me je zapustil, Vsemogočni je name pozabil,“ mu je Bog odgovoril: „Ali pozabi žena svojega dojenčka, da bi se ne usmilila svojega telesa? In ko bi ga tudi ona pozabila: jaz te ne



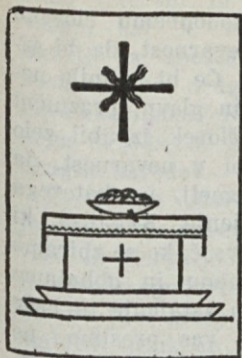
pozabim! Glej, na obe dlani sem te zapisal“ (Iz 49, 14 sl.). Bog nas ima zmeraj pred očmi, kakor na dlani zapisane. Še lepše govori o tej božji previdnosti Jezus v evangeliju: „Ne bodite v skrbeh za svoje življenje, kaj boste jedli, tudi ne za svoje telo, kaj boste oblekli“ (Mt 6, 25). Človek je v skrbeh, ker računa preveč le na svoje moči, zanaša se predvsem na svojo podjetnost in malo zaupa v božjo previdnost. Tako gleda samo na opravke in nima časa ne volje, da bi mislil na Boga. Tudi kristjan lahko podleže takemu zgolj zemeljskemu mišljenju, da ne vidi več onstran tega obzorja in upa samo v to, kar naredi sam. Kristusova beseda: „Ne bodite v skrbeh... Poglejte ptice... ne sejejo in ne žanjejo“ nas nikakor ne spodbuja k brezdelju. Hoče nam povedati le to, da pri vsej svoji zavzetosti ne bi zanemarili božjega kraljestva. Na to pa naj bi nas nenehno opozarjala nedelja. Res je, da prvotni smisel Gospodovega dne ni to, da je dela prost dan. Kdor pa se noče za en dan v tednu oprostiti od dela (čeprav mu je to brez večje težave mogoče), da bi skupaj z drugimi obhajal Kristusovo daritev in njegovo vstajenje, tistemu velja resni Kristusov opomin: „Kaj človeku pomaga, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi“ (Mt 16, 26).

V letošnjem skupnem postnem pastirskem pismu vam vaši škofje želimo prikazati nedeljo kot prvi in glavni praznični dan pod dvojnim vidikom: nedelja kot božji

dar človeku in prihodnjič nedelja kot naš odgovor Bogu.

„Vsak dober dar in vsako popolno darilo je od zgoraj in prihaja od Očeta luči“ (Jak 1, 17). Tudi nedelja je božji dar. „Bog nam je podaril nedeljo zato, ker nas ima rad“. Ta izpoved nekega otroka nas spomni na Jezusovo besedo „da si je Bog iz ust otrok pripravil hvalo nakljub svojim nasprotnikom (prim. Mt 21, 16 in Ps 8, 3) in „da je sobota (v novi zavezi nedelja) ustvarjena zaradi človeka in ne človek zaradi sobote“ (Mr 2, 27).

Začetke nedelje najdemo v svetem pismu. Nedelja je bila prvi dan judovskega tedna; je dan Gospodovega vstajenja, kot nam soglasno poročajo evangelisti (prim. Mt 28, 1 sl.; Mr 16, 1 sl.; Lk 24, 1 sl.; Jan 20, 1 sl.). Na nedeljo se je od mrtvih vstali Jezus prvenstveno prikazoval učencem (prim. Mt 28,9; Lk 24, 13. 36; Jn 20, 19), jim podaril obljubljeni dar Svetega Duha (prim. Apd 2, 1 sl.; Jn 20, 22) in jih v moči istega Duha kot svoje priče, služabnike odrešenja poslal v svet (prim. Jn 20. 21—23; Apd 1, 8 v povezavi z 2, 4). Kristus sam je torej izbral in odlikoval prvi dan tedna s tem, da je na ta dan vstal od mrtvih in poslal Svetega Duha. Zato je bila nedelja v zavesti prvih kristjanov resnično „dan, ki ga je naredil Gospod“ (Ps 118, 24). Na ta dan so se prvi kristjani zbirali „k lomljenju kruha“ (Apd 20, 7). Nedeljski shodi prvih kristjanov so že v apostolskih časih obsegali: bra-



nje svetega pisma, govor in molitev, a v središču teh shodov je bilo lomljenje kruha, obhajanje Gospodove večerje (prim. Apd 11, 20).

Da so prvi kristjani imeli nedeljo za velik Kristusov dar, potrjujejo tudi druga zgodovinska pričevanja. Plinij ml., cesarski namestnik v Bitiniji, piše leta 112 cesarju Trajanu, da se kristjani vsako nedeljo dvakrat zberejo: zjutraj k petju v čast Kristusu Bogu in k besednemu bogoslužju, s katerim združujejo tudi krščenje, zvečer pa k sveti večerji. Tudi sv. Justin, filozof in mučenec, opisuje, kako so sredi 2. stoletja obhajali nedeljsko božjo službo.

Navzočnost pri nedeljski božji službi je bila prvim kristjanom izraz njihove zvestobe Kristusu. Nedeljo so imeli za velik božji dar, saj so se na ta dan posebej veselili udeležbe pri Kristusovem telesu in krvi (prim. 1 Kor 10, 15), občestva s poveljanim Kristusom v veselem pričakovanju njegovega drugega prihoda (prim. Raz 22, 17. 20). Ni bila potrebna

cerkvena zapoved glede nedeljskega bogoslužja. Udeleževali so se ga, tudi če jim je pretila smrtna kazen. „Brez Gospodove večerje ne moremo biti“, so zatrjevali v začetku 4. stoletja severnoafriški mučenci iz mesta Abitine.

Da je nedelja božji dar človeku, dokazujejo tudi njena imena. Nedelja je Gospodov dan (prim. Raz 1, 10), ko Bog na poseben način hoče priti k nam in ostati med nami. Kristus je s svojim vstajenjem od mrtvih postal Gospod zgodovine in vesoljstva. Nedelja je Kristusov dan in s tem tudi naš dan, saj Kristusu ne gre za gospodstvo v lastno korist, marveč za to, da bi po svojem dnevu, po nedelji k Očetu privedel nas in vse odrešeno stvarstvo.

Nedeljo lahko imenujemo dan Sonca. Kakor je na tisti veliki, prvi dan stvarjenja vzšla svetloba (prim. 1 Mz 1, 3—5), tako nam je Kristus na prvi dan tedna s svojim vstajenjem kot sonce pravičnosti (prim. Mal 3, 20), kot luč sveta (prim. Jn 8, 12; 9, 5; 12, 46), ki razsvetljuje vsakega človeka“ (Jn 1, 9). „Gospodov dan, dan vstajenja, dan kristjanov, to je naš dan... Če ga drugi imenujejo dan Sonca, se s tem radi strinjamo tudi mi: na ta dan je vzšlo sonce pravičnosti z rešenjem v svojih žarkih“ pravi sv. Hieronim.

Prakrščansko ime za nedeljo je tudi „osmi dan“. Po šestih dneh stvarjenja je sledil sedmi dan, ko je Bog „počival po svojem delu“ (1 Mz 2, 2). Po tem sedmem dnevu pa nastopi za kristjane osmi

dan, nedelja, dan vstajenja, dan novega stvarstva, novega neba in nove zemlje. Nedelja je dar, ki nam odpira pogled v večno prihodnost: „Če je kdo v Kristusu, je nova stvar. Staro je prešlo in glejte, nastalo je novo“ (2 Kor 5, 17). Drugi vatikanski vesoljni cerkveni zbor je obnovil to ime za nedeljo: „Velikonočno skrivnost obhaja Cerkev vsak osmi dan; ta dan se po pravici imenuje Gospodov dan ali nedelja“ (B 106).

„O da bi spoznala božji dar!“ je rekel Jezus Samarijanki (prim. Jn 4,10). Da bi v nedelji bolje prepoznali božji dar, je namen teh

naših besed. Sodobnemu človeku namreč preti nevarnost, da bi izgubil čut za to. Če bi izginila nedelja kot prvi in glavni praznični dan, bi verni človek izgubil zelo veliko. Prišel bi v nevarnost, da izgubi trden temelj, na katerega zida svoje življenje, Kristusa, ki je med nami navzoč, ko se zbiramo v njegovem imenu in obhajamo njegovo smrt in vstajenje in naše odrešenje. Zato vas prosimo: ne zavračajte in ne zanemarjajte božjega daru, ki je nedelja.

(2. del prihodnjič)

Vaši škofje

Vrednota naroda in narodnosti

Ob skupnih programskih jedrih

Vse zavedne Slovence v domovini, v zamejstvu in zdomstvu je lansko leto zelo vznemirila novica, da bodo v slovenske šole vpeljali skupna jugoslovanska programska jedra, po katerih naj bi se učili slov. otroci. Vzgoja k narodni zavesti in narodni pripadnosti naj bi prišla bolj na konec in tako bi slovenska mladina še manj vedela o velikih slovenskih kulturnih delavcih, pisateljih in narodnih buditeljih, prav tako pa tudi o koreninah naše narodnosti, kulture in naše vernosti.

V božičnem pismu, objavljenem v „Družini“ (49-50/1983) so zato slovenski škofje zapisali v 2. delu pisma tudi o vrednosti naroda in narodnosti naslednje:

Praznik Kristusovega rojstva potrjuje in osvetljuje tudi tisto vrednoto, ki se imenuje narod, z vsem, kar narod pomeni. Kristus je ljubil svoj narod, kateremu je kot prvemu oznanjal blagovest odrešenja, razodel Očetovo ljubezen in zanj tudi umrl. Sprejemal je izročilo judovske preteklosti, jokal je nad Jeruzalemom, nad rojaki po veri, krvi in izročilu, ki niso spoznali časa svojega obiskanja in so njega, svojega Odrešenika zavrgli.

Kršćanstvo je vedno učilo ljudi ljubezni in spoštovanja najprej do lastnega naroda. Kakor se v družini učimo ljubiti in spoštovati najprej svoje najbližje, tako se tudi znotraj lastnega naroda u-

čimo ljubezni in spoštovanja do vsega, kar je naše in domače, hkrati pa spoštujemo in želimo spoznati tudi druge narode in njihove značilnosti. Kdor ne ceni lastnega naroda, ne bo pravilno cenil drugih narodov.

Zgodovina slovenskega naroda je najtesneje povezana s krščansko vero in Cerkvijo. Že od začetkov je v našo zgodovino skupaj z vero vtkana tudi krščanska omika. Naš materni jezik in domača kultura sta nam v daljnji in bližnji preteklosti pomagala pri ohranjanju vere in narodnosti.

V zadnjem času zavest pripadnosti slovenskemu narodu pri mno-

gih blede bodisi zaradi osebnih razlogov bodisi zaradi zunanjih okoliščin. Toda kdor zanika svoje korenine in se odpoveduje svoji narodni samobitnosti, jeziku, kulturi in zgodovini, nima prihodnosti. Zlasti mlademu rodu je potrebno posredovati globoko spoznanje slovenske preteklosti, da bo nanjo lahko ponosen in hkrati hvalen, da se je slovenski narod kljub neštetim nevarnostim ohranil do današnjega dne. Naša skupna odgovornost do našega naroda, jezika in kulture, pa tudi do bogatega verskega izročila, zahteva, da vse to posredujemo tudi prihodnjim rodovom.

Odgovornost za narod, jezik in kulturo

Izjava Slovenske pokrajinske škofovske konference

V decembrskih Sporočilih slovenskih škofij (12/1983) so slovenski škofje objavili stališča o odnosu vernega Slovenca do vrednot narodnosti, jezika in kulture. Izjavo škofov, ki jo je ponatisnila Družina (1/1984), objavljamo v celoti.

Kršćanstvo in slovenstvo sta bila v zgodovini Slovencev tesno povezana. Prva slovenska napisana beseda je beseda našega človeka o Bogu. Ob bližnji 400-letnici Dalmatinovega prevoda svetega

pisma se bomo spomnili zaslug, ki jih imajo slovenski reformatorji za nastanek in razvoj slovensščine kot knjižnega jezika. Delež, ki so ga imeli pastirji božjega ljudstva pri prebujanju naše narodne zavesti in skrbi za naš materin jezik, je izredno pomemben in to izročilo tudi danes zavezuje Cerkev na Slovenskem.

Pred našo odgovornost za slovenski narod, njegovo omiko in njegov jezik pa nas ne postavlja jo samo zgodovinski razlogi. Kr-

ščanska vera sama nas opozarja, da je narodnost izredno pomembna naravna vrednota. Zadnji cerkveni zbor je to še posebej poudaril. Cerkev se veseli raznolikosti narodov, jo spoštuje in upošteva (prim. M 11, C 13, 17). Ostro obsoja vsako iztrebljenje narodov in ponovno spominja, da so vsi narodi enaki med seboj (C 32), kar pomeni, da imajo vsi pravico do obstoja in enakopravnega razvoja. V enem izmed temeljnih besedil verske prenove „Človek in kristjan v današnji slovenski družbi in Cerkvi“ sta narod kot naravna vrednota in naša narodna krščanska preteklost še posebej poudarjena. Prizadevanje za današnjo prenovu mora rasti iz te preteklosti, ki jo moramo poznati, ceniti in iz nje ustvarjalno živeti. Pravica do lastne izobrazbe in kulture sodi med človekove pravice (Splošna izjava OZN, člen 26). Zato mora ta kultura imeti vse možnosti za svoj razvoj.

Čutimo, da je na ta temeljna načela treba ponovno opozoriti. Vsi slovenski kristjani, zlasti še tisti, ki imamo v naši Cerkvi posebne odgovornosti, škofje, duhovniki in drugi pastoralni delavci, moramo svoj narod spoštovati in ga ljubiti. Gojiti moramo lepo in čisto slovensko besedo, skrbeti za dostojno izražanje, poznati narodovo preteklost, jo ceniti in se iz nje učiti. Za to imamo pri prejšnjih rodovih slovenskih dušnih pastirjev veliko kar ganljivih zgledov, med katerimi naj še po-

sebej omenimo božjega služabnika škofa Antona Martina Slomška.

Na vse to še posebej mislimo v času, ko nas toliko znamenj opozarja, da pojema razumevanje za našo narodno zavednost in da sta naš jezik in kultura ogrožena, kar pomeni nevarnost za naš narodni obstoj. Vse to nas mora navdati z zaskrbljenostjo in z novim čutom odgovornosti.

Zavedamo se, da v prizadevanju za ohranitev in nadaljnji razvoj slovenske omike, narodne zavesti in jezika nikakor nismo osamljeni. Priznanje in zahvalo smo dolžni vsem našim kulturnim in družbenim ustanovam, posebno pa še tistim pogumnim, nesebičnim in občudovanja vrednim kulturnim delavcem, ki so na obstoječe nevarnosti in nerešena vprašanja opozorili našo javnost in se zavzemajo za to, da bi slovenski otroci in mladina v šoli in vzgoji mogli dobro spoznati svojo narodno preteklost, kulturno in jezikovno bogastvo in bili na vse to ponosni. Vsa ta prizadevanja iskreno pozdravljamo, odločno podporamo ter jim želimo uspeha ob čim širšem sodelovanju.

Ljubljana, na seji Slovenske pokrajinske škofovske konference, 1. decembra 1983.

Vse stvarstvo pa je čudo čud in pameti ni moč verjeti, da sonce se iz ničā sveti, da je življenje jalov trud.

Janez Menart, Molitev

Izšel je slovenski prevod novega Zakonika cerkvenega prava

3. februarja 84 je bila v veliki dvorani nadškofijskega doma v Ljubljani tiskovna konferenca ob izidu slovenskega prevoda novega Zakonika cerkvenega prava. Časnikarjem iz Slovenije in zamejstva so odgovarjali na vprašanja pripravljalci novega prevoda, nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar in škof dr. Stanislav Lenič.

Priprave za slovenski prevod so se začele zgodaj, saj so slovenski strokovnjaki za cerkveno pravo pozorno spremljali že vsa dela komisije za pripravo latinskega besedila. Teološka fakulteta in slovenski škofje so dejavno sodelovali s svojimi pripombami in predlogi.

Slovenski škofje so 18. maja 1982 ustanovili posebno komisijo in jo zadolžili za slovenski prevod. V komisijo so imenovali prof. Ivana Bombeka, p. dr. Marjana Cafuto, dr. Franca Gorjupa, dr. Ivana Merlaka, p. dr. Viktorja Papeža, škofa dr. Jožefa Smeja, prof. dr. Marijana Smolika, prof. dr. Rafka Valenčiča in prof. Gregorja Zafošnika. Komisijo je vodil dr. Stanko Ojnik. Lektorsko delo je opravil Vladimir Pivko.

Najobsežnejše delo je opravila redakcijska komisija. — Nadškof Šuštar je uradno zaprosil akademijo znanosti in umetnosti za sodelovanje. Akademija je imenovala

la v redakcijski odbor akademika Alojzija Finžgarja in predsednika pravno-terminološke sekcije pri SAZU prof. Cirila Kržišnika. Ta dva sta samostojno obdelala nekatere knjige novega zakonika in skupaj s predsednikom komisije prevajalcev uskladila prevod z ustaljenim besednjakom v civilnem pravu. Pri tem je sodeloval tudi prof. Miloš Rybar, strokovni svetnik Znanstveno - raziskovalnega centra SAZU.

Naslednja stopnja je bilo delo teološke redakcijske komisije, ki so jo sestavljali Rafko Lešnik, Smolik, Valenčič in Ojnik. Msgr. Zdravko Reven je opravljal pri komisiji tajniške posle in skrbel tudi za natis. Novi zakonik je izšel hkrati v slovenščini in latinščini.

V uvodni besedi je novemu Zakoniku zapisal nadškof Šuštar tudi te-le besede:

„Novi cerkveni zakonik in njegov slovenski prevod sta prišla 20 let po drugem vatikanskem koncilu. Tudi v pravnih predpisih nam hoče zakonik posredovati novega duha in novo življenje, ki ga je Cerkev prinesel koncil.

Slovensko besedilo smo dobili za 40 letnico, odkar je sv. sedež, prvičkrat v zgodovini, dovolil rav-

no Slovencem prevod zakonika iz leta 1917, ki ga je 1943 pripravil prof. Alojzij Odar.

Zakonik nikakor noče biti le zbirka uradnih predpisov in določil. Če je sv. Pavel zapisal, „da črka mori, duh pa oživlja“ (2 Kor 3, 6), verujemo in se zavedamo, da je božji Duh tisti, ki prinaša življenje v vse ude Cerkve. Ker pa je Cerkev ne le božja skrivnost, temveč prav tako tudi občestvo ljudi in vidna družba, nujno potre-

buje tudi pravno ureditev, določene smernice in obvezne predpise za svoje delovanje in za sožitje ljudi. Kdor v veri sprejema Cerkev kot božjo, človeško ustanovo, bo tudi v novem zakoniku, ki je sicer človeško delo, videl odsev in izraz božje volje. Novi zakonik, ki je izrazito pastoralno usmerjen, nikakor noče moriti duha in Duha v nas in še manj v Cerkvi, saj smo vsi „poklicani k svobodi“ (Gal 5, 13).“

Tisk je verski, če človeka odrešuje

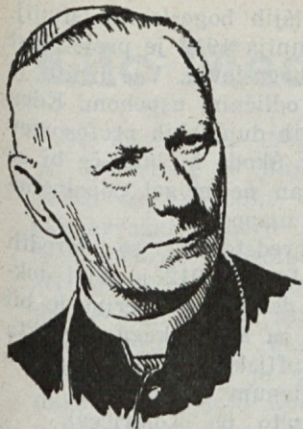
24. januarja, na praznik sv. Frančiška Saleškega, je nadškof Šuštar povabil najprej v kapelo in nato h okrogli mizi slovenske katoliške časnikarje, urednike in pisatelje. Razmišljali so o verskem tisku v našem času in slovenskem prostoru. Metropolit dr. Šuštar je dejal med drugim:

„Cerkev in verni ljudje skoraj nimamo dostopa do radia, TV in do drugih splošnih sredstev javnega obveščanja. Verski tisk niti nima domovinske pravice po javnih knjigarnah in kioskih, ampak je odrinjen v zakristije in župnišča. Zato je toliko bolj pomembno, da vsi sodelujemo in si med seboj pomagamo, da so verski listi in knjige prisotni med našimi ljudmi, po naših družinah in sploh v našem verskem, kulturnem in narodnem življenju... V poplavi pisane in govorjene besede, ki se vse premalo zaveda svoje od-

govornosti za нравne, človeške, kulturne in narodne vrednote in za lepoto, klenost in pristnost slovenskega jezika, ko ta pisana in govorjena beseda te vrednote naravnost okužuje, ogroža in uničuje, mora verski tisk na dostojni višini vsebinsko, jezikovno in oblikovno služiti resničnim vrednotam; približuje jih ljudem, jih ohranja, utrjuje in razvija.“

Predhodna cenzura

V sredo 18. januarja popoldne je prihajal v Trst čez mejni prehod Fernetiči (Sežana) ljubljanski pomožni škof Jože Kvas. V Trst je bil povabljen za predavanje duhovnikom, na razgovor na tržaškem radiu (oddaja Vera in naš čas) in za večerno predavanje zakoncem in staršem. Na meji so ga več časa zadržali jugoslovanski mejni organi, temeljito preiskali njega in njegove stvari ter pregledali besedilo njegovih predavanj. (Katoliški Glas 4/84)



Škof Rožman

duhovna podoba velike osebnosti na prelomnici časa

Kaplanska služba in študij z doktoratom na Dunaju

Mladega duhovnika Rožmana je škof Kahn v poletju 1908 poslal za kaplana v Borovlje. Tisti čas je v tem puškarskem kraju župnikoval Anton Klemenčič od Sv. Jurija ob Ščavnici na Štajerskem. Ni bil posebno goreč dušni pastir. Rožman na svojega prvega in zadnjega župnika ni mogel imeti lepih spominov. Bolelo ga je zane-marjeno versko življenje v fari; poleg tega pa je bil tudi sam kot kaplan zelo slabo oskrbovan. Jedel je pri različnih družinah, včasih pa si je tudi sam kuhal. Toda nobena težava ga ni ustavila. Bil je duhovnik, ki je imel tako velike naravne in nadnaravne darove, obenem pa neutrudljivo gorečnost za božjo čast in zveličanje duš, da je njegovo delo moralo roditi lepe sadove. Na novo je vpeljal šmarnično pobožnost, ki je pri-

nesla v faro mnogo duhovnega veselja in zelo pospeševala Marijino češčenje. Poskrbel je, da so strgana cerkvena oblačila bila popravljena. Njegove pridige so bile kratke, toda vsebinsko bogate. Na široko je odprl vrata spovednice, zlasti pa se je posvetil mladini. V boroveljski kaplaniji je stara omara. Nekdaj so jo kaplani uporabljali za obleko, pa tudi danes še spada k stalnemu pohištvu kaplanije in je v rabi kot shramba. Znotraj na vratih je imenik boroveljskih kaplanov. Prvi se je zapisal Gregor Rožman, za njim pa sledi dolga vrsta njegovih naslednikov do danes. Zato nekateri tej omari pravijo: „Kronika boroveljskih kaplanov.“ Rožman pa med vpisanimi kaplani ni le prvi po vrsti, ampak je zelo verjetno, da je bil tudi prvi po krepostih.

Sredi poletja 1909 je celovski škof poslal Rožmana na Dunaj nadaljevat bogoslovne študije. Na Dunaju je bil sprejet v višji duhovniški vzgojni zavod, ki je znan pod imenom Avguštinaj. Ta zavod je za troje šolskih let (1909—1912) postal dom tudi mlademu duhovniku Gregorju Rožmanu. Od Slovencev sta mu bila takrat nekaj časa sošolca poznejši državni poslanec in politik dr. Franc Kulovec in dr. Andrej Snoj, ki je pozneje bil profesor za Novo zavezo na bogoslovni fakulteti v Ljubljani. Rožmanu so hitro minila

tri leta višjih bogoslovnih študij. Dne 27. junija 1912 je prejel čast doktorja bogoslovja. Vse izpite je naredil z odličnim uspehom. Eden Rožmanovih dunajskih profesorjev je izjavil: Škoda bi bilo, če bi se dr. Rožman ne mogel popolnoma posvetiti znanosti.

Toda predstojniki so odredili drugače. Jeseni 1912 je novi doktor dobil dekret, s katerim je bil imenovan za študijskega prefekta v knezoškofijskem deškem semenišču „Marianum“ v Celovcu.

(Povzeto po Kolaričevi knjigi „Škof Rožman“)

Božič brez radia in radio brez božiča

Spet je en božič na Slovenskem odšel brez omembe na radiu in televiziji. Spet enkrat smo doživeli kulturno sramoto, da je duhovni voditelj večine slovenskega naroda, metropolit dr. Šuštar moral Slovence nagovoriti po tujem radiu.

Ker me domači radio ignorira, si sam pomagam tako, da ga tudi jaz ignoriram in poslušam izključno tuje postaje. Seveda to ni nikakršna rešitev, kvečjemu nemočna samopomoč in protest.

Slovenski metropolit je že večkrat povedal, da si zelo prizadeva, da bi se to stanje spremenilo, da pa je doslej vedno naletel na gluha ušesa. Čeprav je tudi to pisanje glas vpijočega v puščavi, smo dolžni vsi vedno in povsod opozarjati na krivico, ki se nam godi že dolga leta. (Družina 3/1984)

O razmerah v Sloveniji

Ko sem bil na obisku v Severni Ameriki, sem se pred nekim neznanim Slovincem morda malo preveč širokoustil. Prepričeval sem ga, da je pri nas drugače kakor je bilo prva povojna leta, da uživamo dovolj svobode, da Cerkev lahko deluje. Pa veste, kaj mi je odgovoril? „Samo dvoje stvari mi povejte,“ je dejal: „kako je pri vas s praznovanjem božiča in kako je s cerkvico na Blejskem otoku.“ Ko sem mu povedal, da je vse po starem, so se seveda povsem razblinila moja prizadevanja, da bi zdomcu domovino prikazal kar v najlepši luči. (Družina 4/1984)



Klic Medjugorja

Od srede leta 1981 pritegujejo pozornost v Jugoslaviji in zunaj nje dogodki v hercegovski hrvaški župniji Medjugorje. Šest mladih domačinov v starosti med 12. in 18. letom zatrjuje, da se jim od 24. junija tistega leta skoraj vsak dan prikazuje Mati božja, ki jo po krajevni navadi imenujejo Gospa.

Po pripovedovanju so se prikazovanja začela pod gričem Crnica; zdaj pa se je zlasti zaradi ovir po državnih oblastih nadaljujejo kjer koli, posebno

pogosto v župnijski cerkvi, po navadi ob popoldanski službi božji. Kraj je kmalu postal zbirališče velikih množic romarjev, ki prihajajo iz vse države, tudi iz Slovenije, in iz drugih držav. Svetovna občila o dogodkih obširno poročajo, uradna Cerkev pa je takoj ustanovila posebno škofijsko komisijo, ki naj zbira vse, kar je potrebno, da se zanesljivo ugotovi pristnost prikazovanj.

Sklepa teh preiskav še ni in ga v kratkem tudi ni pričakovati, saj vemo, kako je Cerkev v takih primerih previdna. Najbrž ne bo končnega izreka, preden prikazovanja ne prenehajo, gotovo pa ne, dokler se ne dogodi „veliko znamenje“, ki ga je baje Marija napovedala. Izrekla pa se je komisija že o tem, da v vsem, kar se o prikazovanjih pripoveduje in ob njih dogaja, ni ničesar takega, kar bi bilo v nasprotju z razodeto vero in učenjem Cerkve.

V vsakem primeru smemo o dogodkih imeti svoje mnenje, če je le utrjeno v vesti po resnem premisleku. Tudi če bi se Cerkev izrekla za pristnost prikazovanj, bi ne imeli dolžnosti v vesti, da jih sprejmemo. Gotovo pa je, da katoličan prikazovanj in čudežev ne sme vnaprej izključiti. Vemo, da se je javno



razodetje sicer končalo s Kristusom in prvimi apostoli. A zasebna razodetja so vedno mogoča in jih je vsaj kot možnost sprejeti. Upoštevati je tudi, da resnična zasebna razodetja, ki so zaupana poedincem, v določeni meri zadevajo vso javnost. Zato je treba z odprtostjo spremljati pojave, ki verjetno kažejo na prava razodetja, ker lahko zadevajo duhovne interese vseh.

Ne da bi torej hoteli prehitovati razsodbo cerkvene avtoritete ali se vdajati vnaprejšnjim nagnjenjem k čudovitemu in skrivnostnemu, je vendar prav, da spremljamo dogajanja, ki že dve leti in pol duhovno dvigajo množice, vznemirjajo državne oblastnike in opominjajo na verjetne usodne dogodke za človeštvo.

Marijina sporočila

Že od prvih dni julija 1981 pripovedujejo vidci, da jim Marija govori o miru. Spomnila jih je na napetosti med državami, ki spravljajo človeštvo na rob katastrofe. Zato vztrajno vabi vse k spreobrnjenju. V mnogih kristjanih je „Bog umrl“ in z njim nimajo nobene zveze. Drugi spet hodijo v cerkev in izvršujejo verske dolžnosti samo iz navade, a brez prepričanja. Kristjani bi morali biti v veri živ zgled nevernim. Za to pa je potrebno osebno spreobrnjenje.

Vidci pripovedujejo o Marijinih tožbah, da mnogo vernih nič ne

moli. Brez molitve ne more biti žive vere. Zato Marija priporoča, naj se poživi splošno molitveno življenje. Posebej naglaša, kako odlična molitev je očenaš in vera, za katero pravi, da je sploh najboljša molitev. Vidci, domačini in romarji so sprejeli navado, da molijo apostolsko vero in sedemkrat očenaš, zdravamarijo in čast bodi. Redno prihaja do videnja med to molitvijo.

Marija priporoča vidcem post kot sredstvo za zadoščevanje. Zato pravi, da posta ni mogoče nadomestiti z miloščino, razen v posebnih primerih. Vidci in skoraj vsi domačini tistih krajev so ta nasvet sprejeli tako, da noben petek ne zaužijejo drugega kot kruh in vodo.

Vidci pravijo, da o zakramentalnih pobožnostih Marija ne govori veliko, ker so že redna praksa Cerkve in je o njih govorila pri drugih prikazovanjih. Priporoča pa vendar mesečno spoved kot sredstvo, po katerem bi Cerkev sama v mnogih krajih ozdravela.

Vidci zatrjujejo, da jim je Marija razodela skupaj deset skrivnosti, a ne vseh vsem. Skrivnosti imajo dobro in hudo vsebino. Zadnje so po pripovedovanju zelo hude in pravijo, da se napovedani dogodki ne bodo dali več odvrniti ali ublažiti. Po spreobrnjenju naj se ljudje na dogodke pripravijo, da jih bodo prav sprejeli. Vidci vedo za vse, kar se bo po teh napovedih zgodilo, in so si vsebino tudi sproti zapisovali, ne smejo pa ničesar



Medjugorski vidci v razgovoru z „Gospo“. Od leve: Vicka, Jakov, Mirjana, Ivanka, Marija in Ivan.

razkriti, dokler jim Marija tega ne naroči, in pravijo, da bodo tako naročilo prejeli nekaj časa pred dogodki.

Pripoveduje se, da je Marija napovedala vidcem na kraju začetnih prikazovanj trajno vidno znamenje, po katerem se bodo dvomeči utrdili in neverni spreobrnili. Štirje od vidcev trdijo celo, da vedo za dan tega znamenja.

Skrivnostni pojavi

Številne priče, kot so krajevni župnik, domačini, skupine romar-

jev in poročevalci javnih občil, zatrjujejo, da so v istem času in na določenem kraju opazovali pojave kot premikanje in vrtenje sonca, nenavadno svetlobo okoli križa na hribu Križevac, ki se večkrat vidi ob vsakem vremenu, in velik kres, ki ni pustil za seboj nobenih ogorkov. Za te pojave iščejo naravno razlago, a doslej strokovnjaki niso našli zadovoljivega odgovora.

Družbeni in osebni dogodki

Že tretji dan prikazovanj na

hribu se je zbralo na kraju več tisoč radovednežev in se je potem njihovo število večalo od dne do dne. Središče zbiranja je kmalu postal oltar v cerkvi in so se radovedneži spremenili v romarje in spokornike. Teh je vsak dan toliko, da napolnijo prostorno cerkev in jih mora veliko ostati zunaj nje. Po cinitvi časnikaŕjev in približnem štetju župnijskih organov pride v Medjugorje v enem letu približno en milijon romarjev in pravijo, da je že to število izredno znamenje. Obiskovavci prihajajo z zasebnimi in kolektivnimi prevoznimi sredstvi, mnogo od njih pa opravi vsaj del poti tudi peš. Med njimi so celo drugoverci, tudi nekristjani, ki se ne vedejo kot izletniki, marveč se udeležujejo pobožnosti s spoštljivostjo in vidnim prepričanjem.

Še pomembnejši pojavi so poboljšanja in spreobrnjenja. Osebe, ki mnogo let niso stopile v cerkev, namah spremené življenje. Sploh je v obiskovavcih videti navdih k spokornosti, tako da številni spokorniki izjavljajo, da jim to, kar tam doživljajo, daje najmočnejši pogon za vneto duhovniško službo. Posebej je treba naglasiti, kako so domačini odgovorili na povsem nove razmere v tistih krajih. Predvsem ni nobenega trgovskega pohlepa, niti ne običajne romarske kramarije. Ob petkih menda v nobeni družini ne kuhajo in se vsi postijo ob kruhu in vodi. Odgovorni dušni pastirji in drugi opazovavci ugotavljajo, da so ljudje opustili vsako preklinjanje in da

je medsebojna strpnost postala nekaj splošnega. To se preliva tudi na romarje. V dneh, ko je število vozil táko, da nastaja gneča in splošen zastoj na cestah, nihče ne dvigne glasu ali izusti psovke. Ljudje gredo v cerkev in iz nje kot mirna reka, v molitvi in pokori. Domačini pravijo, da je tak globok mir v srcih teh povečini ognjevitih ljudi lahko samo od Boga.

Nekateri prihajajo v Medjugorje tudi po telesno zdravje in je v župnijskem uradu zabeleženih že dosti nenavadnih ozdravljenj. Veliko takih bo, kot v Lurdu, pripisati duševnemu vzburjenju in nekatera posebni priprošnji. Zdi se, da so pa med njimi tudi taka ozdravljenja, ki jih po naravni poti ne bo mogoče razložiti. Opazovavci sodijo, da je tu število izrednih ozdravljenj lahko primerjati s tistimi v Lurdu.

Pogled na dogodke

O dogodkih v Medjugorju razglablja že omenjena škofijska komisija, preučujejo pa jih tudi drugi teološki, psihološki, pedagoški, medicinski in naravoslovni strokovnjaki. Do zdaj se zdi, da njihove ugotovitve potrjujejo verjetnost, da gre za pristna zasebna razodetja. Vseh šest vidcev je takih, kot je v splošnem zdrava, normalna mladina. Izključeno je, da bi sestavljali skupino, ki bi jo vodil kdo od njih samih ali bi imela vodstvo zunaj njih. Tudi nimajo nobenih skupinskih interesov. Nik-



dar niso pripadali kakemu meditativno-karizmatičnemu gibanju, ki bi jih lahko pripeljalo v podobna duševna doživetja, a bi ta nastala iz njihove notranjosti. Videnja, o katerih ti mladi ljudje govore, ne odvisé od njihovega duševnega razpoloženja. Včasih jih imajo med molitvijo, drugič pa, kadar niti ne slutijo. Psihologi izključujejo, da bi šlo za privide. Pripovedovanje vidcev je notranje skladno, a vendar z različicami, ki so primerne njihovim razlikam, značaju in drugim osebnim posebnostim. Če bi odgovarjali povsem enotno, bi to lahko kazalo na zunanjo duševno odvisnost ali domenek. Eni od deklet so se pred časom videnja celo prenehala in trdi, da ji je Marija to razložila s tem, da se

je pač sama odločila za nadaljnje šolanje in je prav, da gre v življenje brez neposrednega Marijinega vodstva. In vendar je bilo prav to dekle tisto, ki mu je edinemu bila razodeta deseta, najhujša skrivnost. ...

Da ne gre za naklepno pobujanje množičnih izrazov čustvene pobožnosti, kaže npr. naglašanje o vzvišenosti molitve vere in očenaša, najbolj razumskih in „uradnih“ molitev, in to v osredju, v katerem bi netenje čustvene razgibanosti lahko našlo močan odziv. Še bolj je jasno, da ne gre za turistične načrte: preveč je bilo odpora pri oblasteh, upravnih ukrepov in sodnega preganjanja, in predobro so se domačini izognili skušnjavam, da bi pritok množic izrabljali v pridobitvene namene.

O dogodkih, o katerih toliko govore resna svetovna občila, tudi tu vsaj poročamo, čeprav o njih ne moremo dokončno soditi. Saj nas spričo vsebine, okoliščin in nasledkov ne smejo pustiti brezbrizne. Po sodbi voditeljev duhovnega življenja prinašajo izredne duhovne sadove. Zakaj bi jih tudi mi ne izkoristili? Če gre za resnična zasebna razodetja, upoštevajmo, da niso namenjena samo izbranim poedincem. Če pa bi se le izkazalo, da v dogodkih ni izrednega nadnaravnega posega, nam bo delo za mir, Gospodova molitev, marijanska pobožnost, spokornost in splošno poboljšanje po tej poti samo v dušno blaginjo.

Božidar Fink

Graditelji miru navznoter in navzven

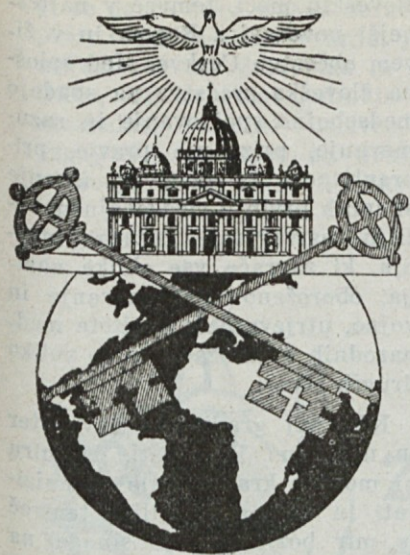
„Cerkev želi sodelovati pri odpravljanju razdeljenosti in napetosti v svetu in tudi mi se ne bomo utrudili v prizadevanjih za mir in za razorožitev in odpravljanje napetosti, zlasti tistih med Vzhodom in Zahodom. Nobene politične moči nimamo, lahko pa pomagamo, da bodo odgovorni slišali glas svojih ljudstev, ki si želijo varnosti in miru.“

Te besede v poslanici sinodalnih očetov verujočim in vsem ljudem dobre volje jasno povedo, da je bilo razpravljanje o miru in prizadevanju zanj v današnjem svetu zelo pomembna naloga zadnje sinode. Škofje, ki so prišli iz tistih delov sveta, kjer ljudje trpijo zaradi nasilja, medsebojnih razprtij in vojske, kot na primer na Bližnjem vzhodu, v Latinski Ameriki in drugod, so se še posebej zavzemali za to, da bi sinoda kolikor mogoče učinkovito prispevala k miru. Pred očmi so imeli predvsem politični in družbeni mir, ki ga ogroža zlasti kopičenje vedno novega orožja in njegovo nameščanje v različnih pokrajinah.

Ko je na sinodi vedno znova tekla beseda o miru, se je v teološkem in pastoralnem raz-

pravljanju pokazalo, da si mora Cerkev prizadevati za vse več kot pa za to, da ne pride do vojne, ali da pride do mirovnih pogajanj in se sklene premirje ter da se napetosti in spori rešujejo brez nasilja, uničevanja in prelivanja krvi. Mir v pravem in vseobsežnem pomenu besede je blaginja, polnost in trajna zagotovitev življenjskih dobrin, notranje in zunanje urejenosti, varnosti in nemotenega razvoja za vsakega človeka posamič in v različnih življenjskih skupnostih, kot so družina, delovno mesto, manjša ali večja združenja in sožitje ljudi v družbi in v mednarodnih odnosih. Tak mir je v svoji zadnji resničnosti božji dar in zato sad sprave med Bogom in ljudmi, a tudi sad človeškega prizadevanja. Graditelji miru so torej tisti, ki se najprej sami spravijo z Bogom, to spravo oznanjajo in posredujejo drugim ter hkrati Boga prosijo za njegov posebni dar, ki je mir, katerega svet ne more dati. A tudi s svojim delom, z besedo in zgledom, z odpravljanjem krivic, nasilja in medsebojnega sovražnega obračunavanja morajo delati za mir.

Vedno znova je sinoda z različnih vidikov in iz različnih iz-



ni neka topa vdanost v usodo, češ, saj tako ni mogoče ničesar spremeniti, temveč spoznanje in priznanje temeljne življenjske resnice o sebi in svojem stanju v svetu, o svoji svobodi in odgovornosti, o svojih nalogah in možnostih, pa tudi o svojih mejah in odvisnostih. Vzgoja, pravilno oblikovanje vesti, kateheza, oznanjevanje celotnega evangelija, a tudi psihološka osvetlitev človeka in njegovega stanja v družbi in v svetu je pomembno delo za mir navznoter in navzven. V toku sinodalnega razpravljanja in dogajanja so se te misli in ti poudarki pojavljali vedno znova.

kušenj poudarjala, da si je treba prizadevati za mir najprej pri sebi in ga graditi navznoter. Človek, ki je v svojem srcu razklan in razdvojen, ki je zavestno pretrgal življenjsko skupnost z Bogom in trpi zaradi očitkov vesti, ki ga peče in grize, sam nima notranjega miru in ne more biti graditelj miru. Zato je spreobrnjenje, sprava z Bogom in odpustičanje, ki ga Bog da človeku po službi Cerkve, za vernega človeka eden prvih korakov pri delu za mir.

Notranji mir srca pa pomeni še več. V veri in zaupanju v Boga in njegov zveličavni načrt človek sprejme samega sebe in svoje posebnosti, meje in obremenjenosti ter se sprijazni s svojo življenjsko obliko in potjo. To

Graditi mir navznoter je pomenilo na sinodi in pomeni za nas kristjane še nekaj drugega. Gre za mir v Cerkvi in znotraj cerkvenega občestva. Da je ravno danes v katoliški Cerkvi veliko razdvojenosti, razdorov, prepиров in napetosti, če ne celo medsebojnega nasprotovanja in sovražnosti, medsebojnega obsojanja in izključevanja, tega se je svetovna sinoda ob poročilih iz vseh dežel sveta in ob spoznavanju številnih pojavov in vprašanj v Cerkvi še posebej močno zavedala. Zato je bila tudi ponovno in glasno izrečena zahteva po spravi, pomirjenju in miru v Cerkvi med različnimi skupinami, kot na primer konservativnimi in naprednimi, med teologi in teološkimi šolami, med središčem Cerkve (rimsko kurijo) in krajevnim Cerkvami, med različnimi gibanji v Cerkvi, a tudi med osebami, od škofov

in duhovnikov ter redovnikov pa do raznih predstavnic ženskih gibanj, neveljavno poročenih, tistih, ki so izstopili iz Cerkve, ki so zapustili duhovniško službo, ki Cerkev odklanjajo, čeprav Kristusa in Boga sprejemajo. Prvo in veliko področje za graditev miru imamo v sami Cerkvi in dela je več kot dovolj, trdega in težkega dela, ki ni vedno uspešno, a je zato tembolj potrebno.

Graditi mir navzven. Razsežnosti in področij je mnogo: zakonska skupnost, družina, sosedje, delovna mesta, družba, sožitje ljudi različnih prepričanj, ekumensko področje, odnosi do nekrščanskih verstev in do nevernih ljudi, odnosi med narodi in narodnimi manjšinami, med rasami in kulturnimi stopnjami, med bogatimi in revnimi, med državami, ideološkimi in vojaškimi bloki, med Severom in Jugom, Vzhodom in Zahodom. Ni ga področja, kjer ne bi bilo treba iskati vedno novih delavcev, ki kljub vsem neuspehom ne odnehajo, temveč si neutrudno prizadevajo za mir.

Kako? Veliko praktičnih predlogov je bilo izrečenih na sinodi, od tistih, ki so najbolj značilni za Cerkev in njeno službo sprave, pa do splošno človeških, socialnih in političnih. Med prve spada sprava ljudi med seboj, brez kateri ni sprave z Bogom, dalje odpuščanje in spreobrnjenje, vračanje hudega z dobrim, odpravljanje krivic in zmaga ljubezni nad sovraštvom in to ne le iz

človeških moči, temveč v najtesnejši povezavi z Bogom in v živem občestvu Cerkve. Med splošna človeška sredstva pa spadajo medsebojno spoštovanje in razumevanje, priznanje pravic, pripravljenost za pogovor, iskanje skupnih prvin v medsebojnem sožitju, ustvarjanje javnega mnjenja, ki zavrača vse oblike nasilja, oboroženo obračunavanje in vojno, utrjevanje avtoritete mednarodnih organizacij in še veliko drugih stvari.

Kdo naj gradi mir navznoter in navzven? V zavesti, da miru ni mogoče kratko malo organizirati in še manj izsiliti, temveč je mir božji dar, je sinoda na različne načine poudarjala, da je prvi graditelj miru Bog sam po Jezusu Kristusu v Svetem Duhu. Zato tudi škofje na sinodi niso samo razpravljali o miru, ampak tudi molili zanj, skupno obhajali evharistijo, opravili križev pot in spokorno procesijo, se udeleževali molitvenih večerov, ki so jih prirejale razne skupine, in še marsikaj drugega.

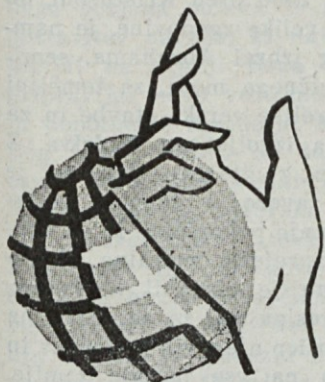
Tudi Cerkev kot celota, kot ustanova mora po svoji ureditvi in predstavnikih, svojih javnih dejavnostih in uradnih predstavnikih graditi mir, verodostojno pričevati za mir in služiti miru. Papež, škofje, duhovniki, spovedniki, redovniki in redovnice, misijonarji, vsi, ki opravljajo kako cerkveno službo, so in morajo biti graditelji miru. Med laiki je sinoda posebno poudarila mlade,

ki se danes tako glasno obračajo proti vojni in-oboroževanju, javne delavce ter državnike in politike, na drugem področju pa zdravnike, socialne delavce in vzgojitelje, in spet na drugem področju in drugače bolnike in

trpeče.

Kje kdo odkrije samega sebe in svoje področje, kjer bi gradil mir navznoter in navzven, je odvisno predvsem od tega, koliko čuta ima za človeka.

Alojzij Šuštar, nadškof



Zgodovina odrešenja pred Kristusom

Apostoli so oznanjali, da je Jezus Kristus odrešenik ljudi. Pri tem so se zavedali, da odkrivajo svetu božji načrt, ki je bil napovedan in pripravljan že v preteklosti in je sedaj v Jezusu Kristusu dosegel svoj višek. O tem jim je govorilo sveto pismo, ki so se ga naučili razlagati v Jezusovi šoli in pozneje po razsvetljevanju Svetega Duha. Tudi prvi kristjani so ob sprejemu vere čutili, da gre za dogodek, ki je odločilno posegel v človeško zgodovino. Posebno Judje so videli v Jezusu Kristusu izpolnitev božjih obljub njihovim očetom. Pa tudi nejudje so čutili izredno božjo naklonjenost, ki jih sicer ni nikdar zapu-

stila, a se je zdaj pokazala na presenetljiv način.

Kristusova oseba in delo sta se pokazala kot središče velikega načrta božje previdnosti, katerega izvor sega na začetek sveta in katerega konec sovпада s koncem zgodovine.

Bog, stvarnik veseljstva in ljudi, ni nikoli izgubil izpred oči svojih stvari. Očetovsko, ljubeznivo in z močno roko je vodil posameznike in narode k uresničevanju njihovega namena v edinstvosti in raznoličnosti. Čeprav sta upor in greh in z njima trpljenje in smrt, po krivdi ljudi, že od začetka vdrla v zgodovino, se je Bog vedno ljubeče sklanjal nad

človeštvo. Dajal se je spoznati po svojih delih in „slehnemu je dajal življenje in dihanje in vse.“ „Vsa zemlja je polna njegovega usmiljenja,“ beremo v svetem pismu, ki na zgovoren način izpričuje to nenehno božjo ljubezen do človeštva. „Plodita se in množita ter napolnita zemljo... vse, kar je na njej, sem vama dal.“

„Kakor prašek na tehtnici je ves svet pred teboj,“ moli modrec stare zaveze, „in kakor kaplja rose, ki zjutraj pade na zemljo. Ti pa imaš usmiljenje z vsemi, ker vse premoreš, in spregleduješ ljudem grehe, da se spokore. Ljubiš namreč vse, kar je, in ničesar ne mrziš, kar si naredil. Zakaj, ko bi kaj sovražil, bi tega ne ustvaril. Kako pa bi moglo kaj obstati, ako bi ti ne hotel, ali se ohraniti, česar bi ti ne poklical v bivanje? Ti pa, življenje ljubeči Gospod, vsemu prizanašaj, ker je tvoje. Tvoj neminljivi duh je v vsem!“

Delo božje previdnosti je v ozadju nastanka narodov, kultur in verskih izročil ljudi, katerim se daje spoznati po naravnem redu in po vesti, ko se dotika njihovih src, „da bi iskali Boga, če bi ga morda otipali in našli.“ Ko so šli v svet oznanjat evangelij, so apostoli vedeli, da stopajo na področje, ki pripada Bogu. Kazali so njegove sledove, četudi je bilo njegovo močno in tiho delo prevečkrat videti zatemnjeno s sebičnostjo in neredom ljudi, usužnjenih grehu. Zato sv. Pavel predkrščansko dobo zgodovine odrešenja imenuje dobo božje

prizanesljivosti in potrpljenja.

Niso pa vsi ljudje živeli v teh razmerah do Kristusovega prihoda in oznanitve evangelija. Apostoli so vedeli, da je Bog že v preteklosti naredil izredna dela v korist ljudi. Izbral je narod, ki ga je priznaval in mu služil pri uresničevanju njegovih načrtov. Okoli l. 2000 pred Kristusom, ob začetku velike zgodovine, je namreč Bog izbral Abrahama, semita, pravičnega moža, za temeljni kamen velike verske stavbe in za voditelja izvoljenega ljudstva. Z njim in z njegovo družino je sklenil zavezo: v zameno za izpolnjevanje pokorščine in za svobodno sprejetje moralne obveznosti mu je obljubil blagoslov. Ta blagoslov naj bi se razlil na vso množico njegovih potomcev in po njih na vse narode zemlje. Tako se je začel po načrtu božje previdnosti poseben božji poseg in dialog z Abrahamom: „V njegovem zarodu bodo blagoslovljeni vsi rodovi.“

Nekaj stoletij pozneje je Mojzes Abrahamovemu potomstvu vtisnil narodno zavest na podlagi izkustva čudovitih božjih posegov in na podlagi sklenitve skupne zaveze z Abrahamovim Bogom. Ta je napravila iz tega naroda „svet narod, ljudstvo duhovnikov,“ „da bi oznanjal božje ime vsem ljudstvom.“

Temeljni kamen te zaveze je bila pokorščina „desetim zapovedim“, ki jih je Bog dal Mojzesu kot izraz svoje volje: „1. Ne imej drugih bogov poleg mene! 2. Ne

skruni imena svojega Boga! 3. Pomni, da boš posvečeval sobotni dan! 4. Spoštuj očeta in mater! 5. Ne ubijaj! 6. Ne prešuštvuj! 7. Ne kradi! 8. Ne govori krivega pričevanja zoper svojega bližnjega! 9. Ne želi žene svojega bližnjega! 10. Ne želi blaga svojega bližnjega!“

Razlog in namen tega posebnega božjega posega je bila vzpostavitev naroda, ki naj bi oznanjal na zemlji Boga in tako pripravljajl novo vesoljno zavezo in popolnejše razodetje, ki ga je Bog hotel izvršiti ob dopolnitvi časov po svojem poslancu, to je Mesiju, kar je judovska beseda za „posvečenca“, „maziljenca“. Značilnost in dar nove zaveze bosta še bližja navzočnost Boga med ljudmi in razširitev spoznanja o njem in ljubezni do njega po vsej zemlji. Osrednje besedilo preroka Jeremije pravi: „Glej pridejo dnevi, govori Gospod, ko sklenem z Izraelom in z Judom novo zavezo. To je zaveza, ki jo sklenem z Izraelovo hišo: Svojo postavo položim v njihovo notranjost in jo zapišem v njih srce; jaz bom njihov Bog in oni bodo moje ljudstvo... Vsi me bodo poznali, od najmanjšega do največjega, govori Gospod.“ Podoben odstavek preroka Ezekijela dodaja: „Dam jim drugo srce in novega duha v njih notranjost... Svojega duha jim dam, da se bodo ravnali po mojih zakonih...“

To novo zavezo je Bog ustanovil po Jezusu Kristusu. Apostol Pavel takole opisuje veliki dogo-

dek: „Ko je prišla polnost časov, je Bog poslal svojega Sina, rojenega iz žene, podvrženega (Mojzesovi) postavi, da bi odkupil tiste, ki so bili pod postavo, da bi tako prejeli posinovljenje.“ Od tega trenutka dalje kaže zaveza z judovskim ljudstvom svoj pravi značaj priprave na novi in vesoljni red, katerega središče je Jezus Kristus, Bog in človek, odrešenik in posredovalec odrešenja za vse ljudi. Po njem je Bog prisoten med ljudmi, po njem govori in daje življenje, da postajajo drugačni in se dvigajo k njemu.

(Tajništvo za nekristjane
pri apostolskem sedežu.)

.....

Srečanje papeža z atentatorjem

V torek po božiču je Janez Pavel II. obiskal zapor Rebibbia v Rimu, v katerem prestaja kazen nad 1500 zapornikov. 403 od njih je bilo dano dovoljenje, da so se s papežem sestali v jetniški kapeli in se z njim razgovarjali poldrugo uro. Še poseben odmev pa je imelo srečanje z atentatorjem Turkom Agco, s katerim se je sv. oče 28 minut na samem pogovarjal v njegovi celici. Ob koncu pogovora je Ali Agca pokleknil in papežu poljubil roko. Časnikarjem je nato sv. oče dejal, da se Agca kesa svojega dejanja. Kaj sta se pa pogovarjala, bo ostala tajnost za vedno. Med pogovorom so papeževi spremljevalci in stražniki ostali na hodniku pred zaprtimi vrati.

Ladja, z mnogimi morji za sabo



Istovetiti Cerkev z njenim vidnim ustrojem bi pomenilo več ali manj isto kot na primer istovetiti silo, ki ji pravimo elektrika, s sestavom central in daljnovodov.

Kristjan komaj more zapasti večji in, treba je reči, tudi bolj naravni skušnjavi: od preprosteža, ki na primer gleda na Cerkev skozi prizmo, kakršno mu nastavlja muhavost, neuvidevnost ali celó čudaštvo domačega župnika, tja do intelektualca, ki se na primer ne more vdati v to, kar imenuje sociološko nedinamičnost Cerkve.

Vse kaže, da sprejeti z ljubečo strpnostjo Cerkev tudi v tem, kar utegne biti neuglednost, nemoč in nesposobnost njene vidne strukture, pomeni milost zase: več ali manj ista, zaradi katere so se Kristusovi verniki sprijaz-

nili s strukturo, s katero jim je postregel sam.

Kakšna je bila ta prastruktura?

V tem pogledu so evangeliji dovolj zgovorni.

Prav vse kaže, da je Kristus, ko je zbiral nosilce te prve cerkvene strukture, šel mimo kriterija, ki po naših predstavah sovпада z umsko, strokovno ali organizacijsko sposobnostjo. Sicer ne bi bil sestavil svojega misijonskega štaba iz dvanajstih primitivcev, ki so se komaj razumeli na kaj več kot na jezerski ribolov. Če upoštevamo, da je bil v njihovi sredi tudi tat, si pomišljamo reči celó, da je šlo za zbor samih poštenjakov. Vsekakor so to v glavnem neotesanci, s smislom za prestižno prerivanje, zmožni maščevalnosti in celó izdajstva, nepopoljšeje zagledani v tostran-

ski mesijanski ideal. Ministrski stolčki jim ne grejo iz glave niti takrat, ko Kristus hodi med njimi z vstalim telesom. In na čelo te prve strukture Kristus ne postavi človeka, ki je videti najkvalitetnejši, se pravi Janeza, ampak Petra, prav tako zmožnega ognjevit predanosti kakor manjvrednega dezerterstva: človeka, za katerega ve, da ga ne bo ob križu, ko bo sam umiral na njem.

Človek se torej lahko spotika že ob začetni strukturi Cerkve, ki jo je izbral Kristus sam, ne da bi mu bilo treba pasti oči na Juliju II. ali na Aleksandru VI.

Prav tako mu ni treba iti k velikim razkolom, da se spotika recimo nad krhkostjo brezšivnega plašča. Da v Petru in v Pavlu ni nad njunim idejnim razhajanjem glede obreze prevladala ljubezen do Cerkve, bi do prvega razkola bilo prišlo že na prvem koncilu v Jeruzalemu. Petnajst let po Binkošti bi bili imeli dve Cerkvi, recimo Petrovo judovsko in Pavlovo pogansko Cerkev.

Podobno človeku ni treba iti prav do industrijske dobe, da se spotika nad navidezno socialno neučinkovitostjo Cerkve. Takšna navidezna neučinkovitost je pričujoča že v prvi Cerkvi, ki kljub svoji ilegalnosti ne nastopa kot propovednica osvoboditve sužnjev. Nasprotno, Pavel navaja kristjana-sužnja na pokorščino gospodarju, čeprav obenem opominja gospodarja na človeškost.

Prav tako se bo človek manj

spotikal nad velikim odpadom od vere, ki smo mu priča v modernih časih, če se bo spomnil na to, kakšne množične odpade so prinesla preganjanja v prvih stoletjih, posebno če so nastopala po daljših obdobjih tolerance.

Podobno se ne bo spotikal nad današnjo družbeno neuglednostjo Cerkve, nad njeno dejansko neučinkovitostjo sredi velike politično-ekonomske igre sveta, če se bo spomnil, da je bila na primer Cerkev pred sto leti za svet še manj zanimiva kakor danes, da je komaj budila zanimanje velikega časopisja in da novica o Cerkvi v tisku sploh ni „vžgala“, kakor se pravi.

Nič bolj se ne bo spotikal nad tem, da je Kristus odsoten v moderni kulturi, sredi katere so se le pojavili na primer ljudje kakor Newman, Dostojevski, Claudel, Maritain, Merton, če se bo spomnil, koliko je bil na primer prisoten v kulturi renesanse ali razsvetljenstva.

Dejstvo je, da Kristus ob svojem odhodu apostolom ni naročil, naj bodo propovedniki nove sociologije, znanosti ali umetnosti, ampak samó: „Oznanjajte evangelij celotnemu stvarstvu!“

Zato je pravzaprav umestno terjati od Cerkve en sam obracun: ne, koliko je v stoletjih naredila za napredek, ampak koliko je oznanjevala evangelij in koliko je proizvedla svetosti.

Alojz Rebula

Listina o družini

Dvanajst temeljnih pravic družine, ki jih je objavil Vatikan 24. 11. 83

1. Vsak človek ima pravico, da si izbere zakonski stan. Če se odloči za družino, ima pravico pričakovati od družbe takšne družbene, gospodarske in vzgojne razmere, ki bodo omogočile njegovi družini zdrav razvoj. Oblasti ne smejo enako obravnavati zakonskih in zunajzakonskih skupnosti.

2. Vsakdo ima pravico, da se svobodno odloči za zakon. Vsakršna prisila pomeni zlo. Zakonci imajo pravico do verske svobode. Vsaka zahteva, da se eden od zakoncev odpove svoji veri, je v nasprotju z vestjo. Zakonca sta si po dostojanstvu enaka.

3. Zakonca se svobodno odločata o otrocih. Obsojena sta sterilizacija in splav, zlasti pa vmešavanje oblasti v ta vidik svobodnega odločanja zakoncev. Družba je dolžna pomagati številnim družinam.

4. Življenje je treba spoštovati. Vsako eksperimentiranje s človeškimi zarodki je zlo. Otrok in mati imata pravico do zaščite. Vsi otroci — zakonski in zunajzakonski — imajo pravico do družbene zaščite.

5. Starši imajo pravico vzgajati otroke po svojih verskih in moralnih načelih. Družba jim mora pri tem pomagati in jim omogočati šolanje. Ta pomoč ne sme biti odvisna od denarja. Starši imajo pravico, da svojih otrok ne dajo

v šolo, če le-ta ni v skladu z njihovim verskim prepričanjem in moralnimi načeli. Te pravice staršev so kršene vsakokrat, ko država vsili sistem šolstva, ki izključuje versko vzgojo. Družina ima pravico zahtevati, da sredstva javnega obveščanja sodelujejo pri utrjevanju osnovnih družinskih pravic.

6. Vsaka družina ima pravico do obstoja in napredka. Družba mora podpirati družinsko zasebnost, enkratnost in posebnost. Ločitev nasprotuje naravnemu zakonu.

7. Vsaka družina ima pravico do verskega življenja v okviru domače hiše. Ima pa tudi pravico izpovedovati vero, obiskovati javno bogoslužje ter izbirati versko vzgojo brez nevarnosti diskriminacije.

8. Družina se lahko družbeno in politično angažira, se združuje z drugimi družinami.

9. Od oblasti lahko družine zahtevajo pravično in urejeno družinsko politiko. Pri načrtovanju te politike imajo družine pravico sodelovati (družinsko pravo, vzgojni sistem, nasledstveno pravo). Starši imajo pravico v družini uživati mirno starost. Zaporniki morajo ostati povezani z dužino.

10. Družbene in gospodarske razmere ne smejo nikoli ovirati

razvoja družin. Plače morajo biti dovolj visoke, da se družina vzdržuje in razvija in materam ni treba zapuščati otrok. Materino domače delo mora biti priznано v hiši in družbi.

11. Vsaka družina ima pravico

do primerne stanovanja.

12. Družine izseljencev imajo enake pravice kakor domače. Pomagati jim je treba pri vključevanju v novo družbeno okolje. Delavci na začasnem delu v tujini imajo pravico živeti s svojimi družinami.

NOVA LISTINA CERKVENEGA UČITELJSTVA

Smernice za vzgojo v ljubezni

Za spolno vzgojo mladih je odgovorna najprej družina, ki pa ji moramo vsi pomagati. — Potrditev zdravega nauka Cerkve in praktični predlogi za učinkovito vzgojo.

2. decembra so v vatikanskem tiskovnem uradu predstavili častnikarjem novo listino, ki jo je izdala Kongregacija za katoliški pouk. Gre za smernice, ki naj urejajo spolno vzgojo otrok in mladostnikov. Listina ne prinaša sprememb krščanskega pogleda na telesnost in ljubezen v vseh njenih razsežnostih, temveč potrjuje obstoječi nauk in opozarja pred odkloni.

Listina Kongregacije za katoliški pouk je namenjena v prvi vrsti staršem in vzgojiteljem, zavzema pa se za pravilno spolno vzgojo otrok in doraščajočih. To ni odklonilna kritika dosedanjih dosežkov na področju spolne vzgoje, ki so jih dosegli strokovnjaki za vzgojo po vsem svetu, temveč opozorilo pred nekaterimi nevarnostmi. Cerkveno učiteljstvo se zavzema, da bi spoznanja o telesni ljubezni posredovali mladim s primernimi besedami, posebej pa poudarja po-

men posamične vzgoje.

Kar zadeva krščanske poglede na telesnost in spolnost, jih listina samo potrjuje. Družina, ki nastane z veljavno sklenjenim zakonom, je še vedno osnovna celica človeške družbe. Ko otrokom posreduje telesno življenje, jim je dolžna omogočiti tudi duhovno rast in razvoj. Za skladen nastanek družine je potrebno čisto življenje pred zakonom.

Sklenitev zakonske zveze seveda ne pomeni, da je potem naenkrat vse dovoljeno. Listina potrjuje obstoječi moralni nauk o zakonski morali, obsoja najrazličnejše spolne iztirjenosti, zlasti še, če so povezane z uživanjem mamil. Kar zadeva dosedanje spolno vzgojo doma in v šoli, listina obsoja zgolj naturalistično vzgojo, ki vse opravi le s pomočjo anatomije in psihologije. Človek je telo in duh in v spolnosti se odločilno prepleta oboje.

Prav potrebo po celostnem pogledu na človeka obravnava prvi del listine. Brez duhovne razsežnosti ne moremo prav razumeti človeka. V drugem delu je govor o družini, ki je prva odgovorna za vzgojo — torej tudi spolno vzgojo — svojih otrok. Seveda pa morajo vse družbene in cerkvene ustanove družini pri tem učinkovito pomagati. Tretji del je praktičen in analizira različne načine spolne vz-

goje, v četrtem delu pa je kritika različnih odklonov na tem področju.

Po prvih odmevih sodeč, bo listina učinkovito pomagala krščanskim staršem, vzgojiteljem in katehetom. Besedilo se navdihuje v nauku Janeza Pavla II., posebej še v njegovi okrožnici o zakonski skupnosti (Familiaris Consortio) ter v nizu govorov pri srednjih splošnih avdiencah.

Žarki ljubezni, zaupanja in miru iz Taizeja

Mati Terezija in taizejski prior Roger Schutz sta 27. oktobra pri bogoslužju v cerkvi sprave v Taizeju namenila skupni poziv vsem tistim, ki trpijo zaradi osamljenosti, razdvojenosti in zapuščenosti.

Ljudi vseh starostnih stopenj sta povabila, naj se kljub razrahljanim odnosom in silovitim pretresom sedanjega časa z zaupanjem obrnejo k Bogu, da ne bi životarili kot „polmrtveci“, marveč spet zaživeli kot „živi ljudje“. Mnogo mladih se danes ni več sposobnih zaupati Bogu, kajti izgubili so zaupanje v tiste, s katerimi živijo skupaj.

Otroke in mladostnike pogosto zelo prizadene ločitev staršev, čeprav sami niso nič krivi za to, jih pahne v dvom, plašnost in tako začno dvomiti v smisel življenja. Medtem, ko je v Kalkuti veliko „vidnih umiralnic“, je v zahodnih državah veliko ljudi v „pravih nevidnih umiralnicah“.

Svetopisemska prilika o izgublje-

nem sinu se v sedanjem svetu uresničuje na ta način, da družine ne zapusti sin, marveč oče. Ker pa mladi nujno potrebujejo doživetje prave družinske skupnosti, začno tega iskati drugje. Nesoglasja med generacijami negativno vplivajo tudi na starejše ljudi, ki morajo preostanek svojega življenja večinoma preživljati v osamljenosti. Pogosto nimajo drugega izhoda, kot da „čakajo na smrt“, čeprav bi ti ljudje znali „nesebično prisluhniti drugim ljudem“.

Kljub vsem tem težavam pa je vredno živeti življenje. Potrebno se je spreobrniti k Bogu, pri katerem edinem je mogoče najti ljubezen, mir in zaupanje. Ljudje moramo svoje domove spet spremeniti v kraje molitve, poslušanja in pomoči tistim, ki so zašli v krizo zaupanja in iščejo izhod iz nje. To pa se bo zgodilo le takrat, če bomo vsak v svojem kraju „resnični ustvarjalci miru in nosilci sprave“, sporočata mati Terezija in brat Roger.

Treba je vedno moliti

Prošnja učencev „Gospod, nauči nas moliti“ (Lk 11, 1) od tistih prvih časov v Cerkvi ni več utihnila. Vedno znova jo ponavljamo, ko se vsi obračamo na Gospoda, da nas on sam uči moliti in nam daje svojega Duha, ker sicer ne vemo, kako naj molimo (prim. Rimlj 8, 26—27).

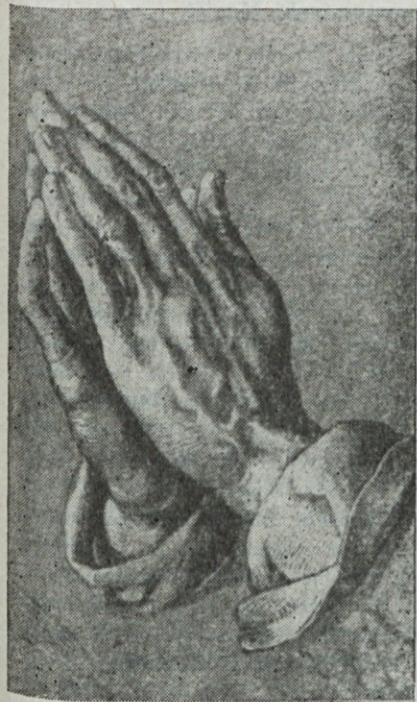
Nenehnega prenavljanja in poglobljanja v molitvi potrebujemo vsi. Tisti, ki veliko in pogosto molijo, da se ne bi molitve preveč

navadili in jim ne bi postala mehanična in premalo osebna. Tisti, ki malo in poredko molijo, da bi se molitve ne odvadili in je ne vedno bolj zanemarjali. Prava molitev nam razširja duhovno obzorje, odkriva nove razsežnosti našega življenja, nas vodi v nove globine in višine ter nas notranje bogati.

Potrebno je torej, da stalno poglobljamo in prenavljamo svoje molitveno življenje iz tistih virov in ob tistih zgledih, ki nas čim bolj neposredno povezujejo s pravirom vsega življenja, s troedinim Bogom samim. Ti viri so besede in zgledi iz sv. pisma stare in nove zaveze.

Kaj naj doseže pisanje o molitvi? Moje želje so predvsem tele:

— poglobilo in utrdilo naj bi v nas zavest o absolutni nujnosti molitve, brez katere ni pravega duhovnega življenja in povezanosti z Bogom. Iz te zavesti mora priti prepričanje o prvenstvenem mestu molitve v duhovnem življenju, čeprav časovno in kvantitativno tega ne morejo vsi na enak način uresničiti. Toliko bolj pa je potrebno nenehno preverjanje, kako je z našim molitvenim življenjem, in prizadevna skrb za prenavljanje, poglobitev in poživitev molitve. Kristusovo naročilo se glasi, da je treba vedno moliti in se ne naveličati (Lk 18, 1).



— opominjalo naj bi nas, da Bog pričakuje molitve v duhu in resnici. „Bog je duh in kateri ga molijo, ga morajo moliti v duhu in resnici... Takih molivcev hoče Oče“ (Jan 4, 24, 23). Iz izkušnje vemo, kako hitro lahko postane molitev le molitev z ustnicami. Tudi nevarnost, da se v molitvi premalo prizadevamo za to, da bi molili v resnici, ki je Kristus, božja beseda in božja volja, in da se izgublamo v svojih predstavah, željah in čustvih, ni tako redka. Kristus pravi, da Oče hoče oziroma išče molivcev v duhu — in išče jih med nami, išče in hoče vsakogar od nas.

— opozarjalo naj bi nas na to, da mora biti naša molitev iskrena in da moramo besede, ki jih izgovarjamo, jemati zares. Če jih ne jemljemo resno in bi se hoteli Bogu izmakniti, kadar bi nas morala prijeti za besedo, je bolje, da prevelikih in prezahtevnih besed ne ponavljamo lahkomišno. Najbrž niso vse svetopisemske molitve in molitve svetnikov kar tako že tudi naše iskrene molitve. Pač pa so molitve, ki jih iskreno opravljamo in pri katerih mislimo na to, kar izgovarjamo, vedno dobro izpraševanje vesti.

— povezovalo naj bi nas med seboj v molitvi, da bi bilo molitveno občestvo med Slovenci čim bolj živo in čim večje. A ne gre toliko za zunanjo povezavo, temveč za povezanost v Svetem Duhu in v Jezusu Kristusu, ko vsi molimo v njegovem imenu in tako,

kakor nas uči on. Povezanost med seboj pa naj se vedno bolj razširja na druge v molitvi za druge, drug za drugega, za božjo Cerkev in za vse ljudi, za trpeče in bolnike, za umirajoče in rajne še posebno. „To je ljubitelj bratov, ki veliko molí za ljudstvo“ (2 Mkb 15, 14). Ta beseda iz stare zaveze o preroku Jeremiji naj bi veljala za nas vse. Veliko molimo za druge in za vse ljudi.

Prosim vas, molite tudi zame!

Alojzij Šuštar, nadškof

Medalja Nobelove nagrade Čenstohovski Mariji

Lech Walensa, vodja prepovedane Solidarnosti in dobitnik Nobelove nagrade za mir za leto 1983, je diplomu in zlato medaljo tega najvišjega svetovnega priznanja za njegove zasluge „Za velik osebni trud pri obrambi pravic delavcev, da ustanovijo lastne sindikalne organizacije“, daroval čenstohovski „Črni Mariji“. Obe visoki priznanji je na 2. obletnico oklicanja vojnega stanja na Poljskem 13. 12. 83 med mašo položil na oltar v kapeli Marijine milostne podobe. Navzoča sta bila tudi njegova žena Danuta in najstarejši sin Bogdan, ki sta v Oslu v njegovem imenu sprejela visoko priznanje. Denar, ki je pridružen nagradi, je podaril skladu Cerkve na Poljskem za razvoj zasebnega kmetijstva. Walensa je oče 7 otrok in elektrikar v ladjedelnicah Lenin v Gdansk.

Človek kot oseba v svoji duhovnosti

Človek — duhovno bitje

Danes je telo tako zelo v ospredju človeškega zanimanja, veselja, doživljanja, uživanja, trpljenja in zlorabljanja, kakor da bi bil človek le telo. Splošno prepričanje skoraj vseh časov in vseh velikih filozofskih nauk in jasen nauk razodetja pa je, da je človek neizmerno več, ker je počelo njegove osebnosti duhovna in neumrljiva duša. Drugi vatiškanski cerkveni zbor pravi: „Človek pa se ne vara, ko sebe priznava za nekaj višjega od telesnih reči in ko samega sebe nima le za del narave ali za brezimno prvino v človeškem družbenem življenju. Kajti po notranjem življenju presega vse stvari; v té globine svoje notranjosti se vrača, kadar se obrača vase, kjer ga čaka Bog, ki preiskuje srca, in kjer sam pred božjimi očmi odloča o svoji usodi. Tako človek, ko priznava duhovno in neumrljivo dušo v samem sebi, ni igrača varljivega slepila, ki bi imelo izvir samo v fizičnih in družbenih razmerah, marveč nasprotno, prodira prav do globoke resnične stvarnosti“ (CS 14).

V globokem prepričanju o duhovni prvini in neumrljivosti človeka kristjani odklanjajo vsako le materialistično pojmovanje in razlaganje človeka, tudi če ga kdo

zastopa v imenu znanosti. Duhovnost in neumrljivost namreč nista predmet pozitivnih naravoslovnih znanosti in ju z njihovimi znanstvenimi metodami ni mogoče ne dokazati ne ovreči. Neumrljivost je vprašanje, ki se z njim ukvarja filozofija in ki nanj daje jasen odgovor šele krščansko razodetje.

Človekov razum

Da je človek duhovno bitje, se izraža najprej v vsem ljudem dostopnem in iz lastnega izkustva znanem delovanju razuma. Človek ni le sposoben, da s svojimi čuti zaznava zunanji in notranji svet. Pojmi in besede, jezik in medsebojno razumevanje, tehnika in njen napredek, znanost in umetnost, pravost in vernost so jasni dokazi človeškega uma.

Posebna odlika uma pa obstaja v iskanju in odkrivanju vedno globlje resnice. V neprestanem hrepenenju in prizadevanju po novem spoznanju se človek nikdar ne zadovolji s tem, kar je dosegel, ampak hoče prodirati vedno dalje v neskončne razsežnosti in globine resnice. V naravnosti in odprtosti za vso resnico se kaže človekova posebnost, ki najde svojo zadovoljitev šele v absolutnem. Modrost, kjer človek ne ugotavlja le zunanjih dejstev, kjer ne le meri, tehta,



ki se zavedajo človekove duhovnosti, prizadevajo, da bi se čim bolj razvila in da bi bila vsa, kemu dana možnost za njeno delovanje.

Svobodna volja

Posebna odlika človekove osebe in najvidnejši dokaz njegovega dostojanstva in duhovnosti pa je svobodna volja. Čeprav mora človek sprejeti veliko danosti, se ukloniti mnogoterim zakonitostim fizičnega sveta, ima posebno duhovno zmožnost samoodločanja, izbiranja na temelju svojega spoznanja in vrednotenja, v čemer uresničuje samega sebe. „To svobodo,“ pravi drugi vatikanski cerkveni zbor, „naši sodobniki zelo cenijo in se zánjo goreče potegujejo; in sicer po pravici... Človekovo dostojanstvo zahteva, da se pri svojih dejanjih ravna po zavestnem in svobodnem odločanju, ne pod vplivom slepega notranjega nagona ali zgolj pod pritiskom zunanjega nasilja. Tako dostojanstvo pa doseže človek tedaj, če se osvobodi vsake sužnosti strastem in v svobodnem odločanju za dobro hodi za svojim ciljem ter si z učinkovito in preudarno vnemo priskrbi za to primerna sredstva“ (OS 17).

Ko človek spoznanja tudi vrednoti, išče in ljubi resnično in dobro in ko njegovo spoznanje spremlja čustveno doživljanje veselja in žalosti, razočaranja in upanja, porazov in novega duhovnega ustvarjanja, doživlja vedno bolj svoje notranje bogastvo. V tem pa se razodeva človekovo hrepenenje po absolutni Resnici in Dobroti in Lepoti, ki odseva v delnih in nepopolnih resnicah, dobrinah in lepotah vidnega in nevidnega sveta. Kristjani se skupaj z vsemi ljudmi,

Cerkev in družba imata dolžnost, da človeka vzgajata k pravi notranji in zunanji svobodi ter mu omogočita in zagotovita družbeni življenjski prostor svobode. „Vsak dan raste število tistih, ki zahtevajo, da se ljudje pri svo-

jih dejanjih odločajo po lastnem preudarku in v odgovorni svobodnosti, ne pod pritiskom sile, temveč v zavesti svoje dolžnosti. Prav tako zahtevajo ljudje jurično določitev pravic javne oblasti, da ne bi preveč zoževala okvira poštene svobode posameznika in združenj“ (VS 1). Izjava o verski svobodi je skupaj z drugimi koncilskimi dokumenti temeljna listina za uresničevanje svobode, za katero se kristjani s prepričanjem zavzemajo v Cerkvi in družbi na Slovenskem.

Človekova vest

Za pravo uporabo svobode, ki ne pomeni kake samovoljnosti, kakor da bi vsakdo smel delati, kar mu je pogodu, je človeku dana vest. „Vest je človekovo najbolj skrito jedro in svetišče, kjer je čisto sam z Bogom, čigar glas zveni v človekovi notranjosti. Po vesti se na čudovit način razodeva tista postava, ki jo izpolnjuje v ljubezni do Boga in do bližnjega. Zvestoba do vesti povezuje kristjane z ostalimi ljudmi pri iskanju resnice in pri pravilnem reševanju tolikernih нравnih vprašanj, ki se pojavljajo v življenju posameznikov in družbe. Čim bolj se uveljavlja prava vest, tem bolj se osebe in skupnosti oddaljujejo od slepe samovoljnosti in si prizadevajo za skladnost z objektivnimi pravili нравnosti“ (CS 16).

Pravilna in skrbna vzgoja vesti in skrb za odkrito odločanje

po lastni vesti je ena prvih nalog Cerkve in družbe. Kjer ljudje dušijo glas svoje vesti, kjer se odločajo le pod zunanjimi vplivi javnega mnjenja, modnih tokov ali pod pritiskom večine, lahko postanejo „brezvestni“ in s tem škodujejo sebi in drugim.

Svoboda vesti

Vest pa ne more izpolnjevati svoje naloge, če ni svobodna. Etdino, kar vest zadolži in jo veže, sta resnica in dobro. „Resnica ljudi ne sili k priznanju drugače kakor z močjo resnice same, ki blago in hkrati krepko prodira v duhove“ (VS 1). Kjer je človek na kakršenkoli način oviran pri iskanju resnice, cele in popolne resnice, tam je kršena svoboda vesti. „Resnico pa je treba iskati na način, kakor je primeren dostojanstvu človeške osebe in njeni družbeni naravi, to se pravi s svobodnim iskanjem, s pomočjo pouka ali vzgoje, z medsebojnim občevarjem in pogovorom. Na te načine namreč ljudje drug drugemu odkrivajo resnico, ki so jo našli, ali ki menijo, da so jo našli, in se tako medsebojno podpirajo v iskanju resnice. Spoznane resnice pa se je treba z osebnostno pritrditvijo trdno oklepati“ (VS 3).

Svoboda vesti izključuje „vsako siljenje tako s strani posameznikov kakor tudi s strani družbenih skupnosti in katerekoli človeške oblasti; in sicer tako, da v verskih rečeh ni dovoljeno



Cerkev sama mora biti v svojih strukturah in v svojem občestvu prostor svobode in jo omogočati vsem svojim članom. Prizadevanje in medsebojna pomoč tistih, ki so službeno odgovorni za vodstvo Cerkve, kakor tudi vseh kristjanov, naj vodita do tega, da se bo tudi na Slovenskem vedno čisteje in popolneje uveljavila prava in resnična svoboda vesti.

Naloga je toliko važnejša, ker je treba skupaj z drugim vatičanskim cerkvenim zborom tudi za slovensko zgodovino priznati, da je „v življenju božjega ljudstva, potujočega skozi menjave človeške zgodovine, najti včasih način delovanja, ki je z evangelijskim duhom manj skladen, da, mu je celo nasproten“ (VS 12).

nikogar siliti, da bi ravnal proti svoji vesti, niti ga ovirati, da ne bi — znotraj zahtevanih meja — ravnal po svoji vesti zasebno in javno, naj bo sam ali združen z drugimi“ (VS 2). Za svobodo vesti ne zadošča samo notranja svoboda odločanja. K njej sodi bistveno tudi zunanje delovanje v družbi. Tudi kadar se vest zaradi nepremagljive nevednosti moti, ne izgubi svojega dostojanstva (prim. OS 16).

Uveljavljanje svobode vesti, vzgoja zanjo, skrb za njen življenjski prostor spadajo med najbolj nujne naloge Cerkve v današnjem svetu, tudi na Slovenskem. Cerkev ne sme biti le oznanjevalka svobode vesti, ne sme zahtevati njene spoštovanja samo od drugih.

Človekova odgovornost

V zavesti svoje svobode in vesti se človek zaveda tudi svoje odgovornosti. Brez svobodnega odločanja ni odgovornosti. Svobodno odločanje pa mora biti vedno odgovorno, kar pomeni, da mora človek na pravi način dati odgovor na klic resnice in dobrega in se ozirati na posledice, ki jih ima njegovo svobodno odločanje zanj, za druge in za družbo. Neodgovorno odločanje in ravnanje je znak človeške in npravne nezrelosti.

Človek je najprej odgovoren pred lastno vestjo in s tem pred Bogom, ki ga bo sodil po svobodni odločitvi v vesti. Odgovoren je tudi pred družbo in javnostjo ter

pred zgodovino. Drugi vatikanski cerkveni zbor prišteva čut odgovornosti med osrednje značilnosti modernega človeka, čut, ki povezuje vse ljudi. „Priče smo porajanja novega humanizma, v katerem človeka opredeljujemo predvsem po njegovi odgovornosti do bratov in do zgodovine“ (CS 55). Za duhovno in нравno zrelost človeškega rodu je čut za samostojnost in hkrati za odgovornost kar največjega pomena (prim. CS 55).

Za prevzem prave odgovornosti pa je potrebna vzgoja, pa tudi dovolj svobode in življenjskega prostora, kjer more človek odgovorno delovati. „Do čuta odgovornosti bo človek zelo težko prišel, če mu življenjske razmere ne bodo dopuščale, da bi se zavedel svojega dostojanstva“ (CS 31). Čim bolj bo Cerkev sama občestvo odgovornih, tem bolj bo sposobna odgovorno sodelovati pri graditvi boljšega sveta in družbe. Njene posebne naloge so: ostriti čut za nove pobude in vzgajati ljudi, da bi bili vedno sposobnejši vzeti nase odgovornost in se je ne izogibati z begom v masovno brezimnost.

Človekova osebnost

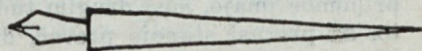
Čeprav ima vsak človek svoje dostojanstvo kot oseba že od rojstva in ga ne more nikdar izgubiti, se v njegovem delovanju ne kaže pri vseh enako in tudi ne na vedno enak način. Vsakdo si mora prizadevati, da se kot ose-

ba v svojem spoznanju, svobodi, vesti in zavesti odgovornosti čim bolj razvije v osebnost.

Osebnost je človek, ki se ne izmika svojemu dejstvu, da je oseba, marveč to v celoti sprejema in ga skuša pristno in veljavno uresničevati v vseh njegovih razsežnostih: kot posameznik, v svoji enkratnosti in obenem v svoji odprtosti k svetu, zgodovini in absolutnemu; kot svobodno in odgovornostno bitje, ki ga brezkončna resnica in dobrina brezpogojno kliče k dolžnosti, izkustveno uteleševati absolutne dobrine v konkretnem položaju znotraj sebe in v družbenem okolju. Osebnost je močna in izrazita, zrela in samobitna oseba, ki se uveljavi tudi pred drugimi in dobi svoje priznanje. Vsi ljudje pa so enaki po svojem dostojanstvu kot osebe. Zato imajo vsi iste temeljne pravice in dolžnosti.

Razlike med ljudmi je treba sprejeti ne kot nespremenljivo usodo, temveč kot osebno poklicanost vsakega posameznika, da v družbi in zgodovini vsakdo izpolni svojo nalogo po svojih zmožnostih in darovih. V priznanju razlik in v medsebojnem spoštovanju najdejo ljudje v družbi pravo, bogato in plodno sožitje, ki naj ga kristjani z vsemi močmi pospešujejo.

(Prenova 6)



Cemu svetniki?

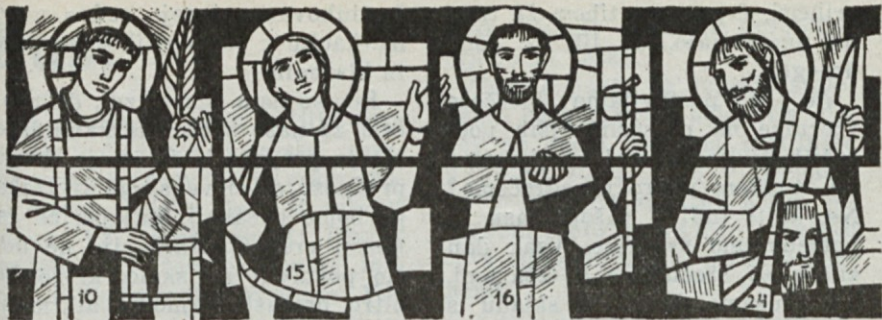
V nedeljo 28. avgusta 83 je bil v Ljubljani „Baragov dan“, izredno lepo bogoslužno srečanje, namenjeno spoznavanju našega svetniškega škofa, misijonarja in kulturnega delavca, hkrati pa smo molili, da bi dosegel čast oltarja in bi tudi naš narod imel svetnika iz svojih vrst. Že več let teče proces, da bi Cerkev prištela med svetnike Antona Martina Slomška, veliko ime iz slovenske verske, kulturne in narodne zgodovine. V najnovejšem času imamo Slovenci še enega kandidata za oltar, škofa Janeza Gnidovca, ki se ga mnogi še spominjajo in so zanesljive priče njegove svetosti.

Sredi oktobra 1983 je papež Janez Pavel II. slovesno razglasil za svetnika kapucinskega patra Leopolda Mandića iz Hercegovca, ki je praktično vse svoje življenje prebil v spovednici in skromni celici svojega samostana v Padovi. Med zadnjim obiskom na Poljskem je tudi razglasil nove svetnike in blažene in tako še marsikje. Večina vernikov je nove svetnike sprejela z navdušenjem in se z velikim zaupanjem zateka k njim po priprošnji. Resnici na ljubo pa je treba povedati, da nekateri novih svetnikov ne sprejemajo s posebnim navdušenjem. Najrazličnejše pripombe imajo, med drugim tudi to, da procesi stanejo preveč, da Cerkvi ni treba uradno razgla-

šati svetnikov, da je resnično svetništvo zadeva med Bogom in posameznikom, pa še marsikaj drugega. Ob vsem tem si marsikdo povsem upravičeno zastavlja vprašanje, ali tudi v našem času še potrebujemo svetnikov.

Kdo je svetnik? Dr. Vladimir Truhlar v svojem Leksikonu duhovnosti razlikuje štiri tipe svetništva. V svetem pismu nove zaveze so sveti preprosto vsi kristjani, ki so prejeli Jezusovo veselo oznanilo in ga uresničili v življenju. Po Kristusu so se prerodili v novo življenje in ga uresničili v življenju. Po Kristusu so se prerodili v novo življenje in ga živijo v svetosti s Kristusom. Sledijo jim „svetniki izrednosti“. To so bile velike osebnosti, kakor na primer Ignacij Antiohijski, Frančišek Asiški, Benedikt. S svojim življenjem in delom so prekvasil svet in še dolga stoletja nosijo pečat njihovega svetništva. Ta pojem svetosti še danes prevladuje v zavesti kristjanov. In svojo veljavo bo imel še naprej, saj v sivi vsakdanjosti potrebujemo žive priče tiste veličine, v katero nas kliče Kristus s svojo radikalno novo zapovedjo.

V novejšem času se je pojavil „svetnik zvestega in vztrajnega izpolnjevanja dolžnosti lastnega stanu“, kakor ga je opredelil papež Pij XI. Tudi najbolj prepro-



ste stvari lahko postanejo izredne, če jih opravljamo v polnosti krščanske ljubezni. Vsakdanost se vrača v bolj ali manj enaki obliki: Vedno iste skrbi, iste težave, iste skušnjave. Koliko moči je treba, da iz te vsakdanjosti iztrgamo pravo vrednost življenja po veri. Po besedah Pija XI. svetost ni v izrednih stvareh, temveč v navadnih, ki jih človek izvršuje nenavadno.

K novim pogledom na svetništvo nas usmerja drugi vatikanski cerkveni zbor. Sodobni svetnik bo človek z globokim verskim izkustvom, z razumevanjem za ta svet, z ljubeznijo do vseh ljudi. Ves sredi dela bo, družbeno zavzet, z ostrim čutom za pravičnost, izreden delavec v svojem poklicu, vedno pripravljen pomagati in se žrtvovati.

Čeprav smo v zgodovini imeli obdobje „svetnikov izrednosti“, tudi naš čas ne more mimo te izjemnosti. Navadna dela izvrševati nenavadno, to je gotovo ena od značilnosti svetosti, kakor jo pojmuje naš čas. In prav tisto ne-

navadnost potrebujemo kot vzor. Največkrat silno oddaljen in nedosegljiv, toda še vedno vzor. Brez idealov je namreč človeštvo prikrajšano za nekaj velikega. Vedno smo imeli vzornike, takšne ali drugačne, pač v skladu s poudarki časa. Stari Grki so častili svoje heroje in jih postavljali kar med polbogove. Občudovali smo umetnike, športne in druge zvezde, junake vseh vrst, vedno, ne glede na idejno usmerjenost časa, pa smo bolj ali manj očitno občudovali tiste, ki so znali pokazati junaško ljubezen do bližnjega, ki so se zanj žrtvovali, pa čeprav je bil ta bližnji še tako abstrakten in se je morda imenoval domovina ali kako drugače.

Tudi naš čas je na neki način čas zvezdnitva najrazličnejših oblik. Mladi bodo znali kot iz rokava stresti imena najbolj znanih popevkarjev z naslovi njihovih „hitov“, znane športnike z vsemi najboljšimi dosežki in rekordi, filmske „zvezde“ in še marsikoga. Zlasti v dobi oblikovanja osebnosti se jim skušajo

prilичiti, čeprav po tihem že trezno ugotavljajo, da jih ne bodo dosegli.

Če že postavljamo bleščeče vzornike na najrazličnejših področjih življenja, naj se jim mar na verskem področju odrečemo? Ne, kajti tudi v našem času še potrebujemo svetnike. Vsak dan znova se srečujemo s težavami, ko skušamo živeti v skladu s svojo odločitvijo za Kristusa. Svetniki, ki so se znali velikodušno odrekati, ki so bili veliki tudi v majhnih stvareh, so kot markacije na tej naši poti. In kakor zavzeti planinci vsako leto obnavljajo markacije na planinskih poteh, da bi preprečili nesreče, tako nam Cerkev na na-

šo duhovno pot seje vedno nove markacije v osebnostih svetnikov in blaženih.

Res se nam včasih zdi, da procesi za naše svetniške kandidate tečejo prepočasi, da imajo drugi prednost, da slovenskega svetnika ne bomo dočakali. Kaj pa, če ga nismo vredni? Markacije ne bomo postavili na skalo, ki jo bo hitro preraslo grmovje aila mah. Tudi svetnik bi bil odveč tam, kjer njegovi rojaki ne bi imeli do njega nobenega odnosa. Res je, svetnike potrebujemo, toda na neki način moramo dokazati, da nam bodo zares vzorniki, ko jih bomo dobili. Poziv k svetoletnemu spreobrnjenju je dobrodošla prilika za to. (Družina)

Jubileji mašniških posvečenj v letu 1984

Koprška škofija:

zlatomašnik — dr. Janez Jenko,
koprski škof;

Ljubljanska nadškofija:

zlatomašniki: dr. Ludovik Čepon, ZDA; Ivan Dolšina, ZDA; dr. Milan Kopušar, ZDA; msgr. Anton Orehar, Argentina; Ivan Pregelj, upok. župnik, Leskovec pri Krškem; dr. Josip Premrov, upok. katehet, Ljubljana; dr. Pavel Robič, župnik, Oberbachen, Köln; dr. Anton Stopar, ZDA; beograjski nadškof msgr. Alojzij Turk;

mariborska škofija:

železomašnik: Friderik Sternad, upok. žpk., Podčetrtek; biseromaš-

nik: Stanislav Lah, upok. žpk., Dom počitka Impolea pri Krškem; zlatomašniki: prof. Ivan Bombek, viceofical, Maribor-Pobrežje; Franc Jager, up. žpk., Pilštajn; Franc Merkač, up. žpk., Prevalje; Jožef Mlakar, župnik, Sv. Martin pri Vurberku; Franc Murko, up. žpk., Slivnica pri Celju;

redovniki:

zlatomašniki: p. Maver Grebenc, cistercijan, Stans, Avstrija; P. Pavel Pavlič, cistercijan, Stična; p. Alberik švare, cist., Stans; p. Leonard Bogolin, frančiškan, Lemont, ZDA;

med srebrnomašniki so tudi slovduhovniki v Argentini: Matija Borštinar, Franc Grom, Janez Langus in Anton Pintarič ter frančiškan Franc Burja.

Pust

Iz izložbenih oken bujijo vate krinke: človeške, živalske, režeče se šeme. Človeka je sram svoje lastne podobe. Zato si zakrije obraz. Vsi ljudje enaki: Divjak se tetovira, v tempelj postavi malika s skremženim obrazom. Vse zlagano. Farizejstvo v tisoč izdajah in nakladah.

Kristus je bičal pobeljene grobove. Hotel je luči, hotel biti in bil sam Luč. A tema luči ni doumela. Da se ne razodenejo njena dela.

Ali je Kristus sovražil veselje? Ne. Ali je preganjal pisani svet v vsej njegovi lepoti? Tudi ne. Ljubil je goro, ljubil morje, jokal nad arhitektonsko lepoto templja, ko se je spomnil, da bo uničena. Šel je na svatovščino, šel in blagoslavljal, razbojniku in prešustnici odpustil, lačni množici delil kruha in rib, za davek velel ujeti ribo, ki je požrla srebrni denar.

Pisani svet: veselje in žalost, gora in dolina, cvetje in puščava, pripeka in pozeba. Vse mora biti.

Svet ni ne kloster ne zverinjak. Svet je ustvarjen za človeka. Biti pa človek ni lahko. Biti krščanski človek še težje. A zato je prišel Kristus, da bi iz ljudi naredil popolnejše ljudi — kristjane.

Pust — bodi. Zakaj bi človek ne zasanjal časih? Zakaj bi le jokal in ne zavriskal?

Toda ne brez pameti. Iz človeka narediti žival, je igrača. Iz člo-

veške živali narediti krvoločno hijeno ni težko.

Tudi o pustu se dvigajo stolpi naših cerkva proti nebu. Da človek ne znori. Da ima svetilnike v nočeh strasti. Ne v prepade, ne v moralne zagate! Kljub pisanemu svetu in veselju — kvišku — k Bogu in nizko, nizko k bednemu.

Ali se vprašaš, ko se z nepopisno skrbjo oblačiš za ples, kako je z mnogimi bratci in sestricami, ki imajo oguljene suknje, skozi katere sije zimski mraz?

Da, da! Najprej naj se krojijo obleke za gole, naj bodo revne sobice zakurjene, naj bo namesto dragocenega peciva pripravljen tečen kruh za lačne; naj bo bolnik na postelji, ne na tleh, naj bodo žejni pravičnosti prej napojeni, preden pokajo zamaški pečetih se vin.

Svet je pisan: gore in doline, studenčki in morja, cvetoče livade in prazne puščave, smeh in jok, bogastvo in beda; vse je na svetu in sveta ne bo nihče spremenil in izenačil. Nobena vlada, nobeni pokoli. Nobeni potresi in nobeni izbruhi vulkanov. Tak je in tak ostane. Tako mu je pisana usoda, taka je tragika sveta.

Toda zapisano je: Kdor ne ljubi brata, ostane v smrti.

Zato se vprašaj: Ali si nasitil lačnega, ali si napojil žejnega, ali si oblekel golega?

Če si — potem šele pust in parket in luči — da ti ne bo treba zlagane krinke na lice.

F. S. Finžgar

Gotika na Slovenskem

Doba gotike obsega pri Slovencih XIV., XV. in prvo polovico XVI. stoletja. Na vseh področjih umetniškega ustvarjanja je zapustil ta čas sklenjene vrste spomenikov, posebno v stavbarstvu in slikarstvu.

Razvoj gotike na Slovenskem gre na vseh področjih vzporedno z njenim razvojem v Srednji Evropi, posebno v sosednjih alpskih deželah. Mnogo gotskih stavb ni enotnega značaja, ampak so produkt prezidav ali povečav. Med najzanimivejše take skupine spadata nedvomno župni cerkvi v Laškem in Vuzenici. Najučinkovitejšo estetsko kombinacijo pa tvori podružnica v Crngrobu pri Škofji Loki. Kot gotске stavbe bi morali še omeniti stolnico v Mariboru, opatijsko cerkev v Celju in farno cerkev v Ptuj.

Najstarejši spomenik stenskega slikarstva v Sloveniji hrani Prekmurje v spodnji plasti slikarije prezbiterija stare župne cerkve v Turnišču. Znana osebnost kranjske slikarske zgodovine je Janez

(Johannes), ljubljanski meščan, ki je prinesel slog svojega očeta Korošca na Kranjsko in imel nedvomno precejšen vpliv. Znamenit je slikarski ciklus v Hrastovljah v slovenski Istri. To delo je opravil Janez iz Kastava. Freske v Hrastovljah sodijo v krog poznogotskega istrskega slikarstva. Slikar je znal omejeni prostor tako poslikati, da ni postal le prava „biblia pauperum“, to je sveto pismo ubogih in branja neveščih ljudi, temveč je s temi slikarijami zaživela vsa prostornina v skladnem barvnem bogastvu. Medtem ko je reformacija botrovala začetkom slovenskega pismenega jezika, je pomenila za razvoj slovenske umetnosti močno zavoro. Navezala je namreč kraje na Slovenskem še trdneje na nemško Srednjo Evropo, s tem pa preprečila, da bi se bil vpliv takrat umetniško izredno živahne sosedne Italije mogel v polni meri uveljaviti na Slovenskem.

(Po Inzkovi Zgodovini Slovencev)

In vendar On, ki nam ravna usodo,
ki me v življenjsko knjigo je zapisal,
ki me je dvignil iz prirode neme,
mi zbudil srce in mi velel: Poj!
tako se bo ponorčeval z menoj,
da me zavrgele bo kot gluho seme?

Oton Župančič

Prvi venec



Poslednjih smrtnih vonjev sem pijan,
poslednja gnila rosa name pada
in duša plazi se med kamni jada,
podrt je moj najtišji hram, izdan.

In kruh moj nizki je zaznamovan
in gobavi berač na pragu strada,
iztrgal bom meso si iz smrti hlada
in vrgel predenj ga, naj stopi nanj.

Naj ne boji se znamenja na njem,
naj dober bo kot mrtvim krizanteme,
sicer meso bom pustil ptičem vsem.

In blodne tolpe krakajočih vran
razteple mi drobtine bodo neme.
Obup moj sivi je do dna prežgan.

I

Trohneče vence sem si strgal z glave,
ostanki preperelih rož v laseh
so znamenje, da moram v vrste teh,
ki kmalu jih zdrobijo kepe rjave.

Toda zakaj kraljevske mi oprave
ponuja pred menoj plešochi greh,
zakaj na ustnicah koti zasmeh,
če zapuščene noge so majave?

Zaman brsti v oblakih kri, zaman,
ne bo dežja v očeh, so izgorele,
pred sebe mečem roke smrtnobele.

Obraz je pomodrel kot cvet plavice,
na vrata grobnice tiščim nosnice,
poslednjih smrtnih vonjev sem pijan.

III

Obup moj sivi je do dna prežgan,
umrli moje deklice so čari,
nad njimi srečni tujec gospodari —
rad stiskal njeno dlan bi, njeno dlan!

Vem, da je moj poljub zasramovan!
Podoben sem razpadli davni žari,
pozabljeni od dragih v prsti stari,
njen prah kakor spomin je razsejan.

Utrujenost se v udih mi preceja
in noč se spušča kakor gosta preja
čez plave rese onemoglih vek.

Vihar le zganil gube je oblek
in jaz kot pokošene zrele trave
sesedel krhek sem se sred planjave.

Sesedel krhek sem se sred planjave,
negiben sem kot v ilu volčja sled,
zastrt z bogastvom blaznih sem besed,
po prstih v srcu plešejo daljave.

Ukradel vetru mrzle sem zastave,
pod vihrajoči slap sem padel blede
in zdi se mi, da usta lepi med,
ko se zagrebam poželjiv v dišave.

In kot telo deviško se blazina
zemljé razsipno vdaja moji želji,
v omami čutim, da roke so zdrave.

Nacedil vanje kaplje sem pelina,
jim dale mirni soj ko mladi veji
dobrótljive domače so dobrave.

Dobrótljive domače so dobrave
opasale me z belim ljubjem brez,
ožarjen sem od nébesnih zaves,
obstal sem sredi sinje slave.

V večerni luči so steze krvave,
neveden sem začel zahvalni ples,
bodičevje pritlikavih dreves
in kamni vsi mi vtiskajo pozdrave.

Raztrgan in ubog sem ko menih,
iz ust mi klokotá smeh razigran,
kdo je raztopil mi obupni vzdih?

Privrele strjene krvi so kepe,
ko ostre veje so kot roke slepe
odprle izgublencu srčno stran.

Odprle izgublencu srčno stran
robide črne so roké spokojne,
samotnih jezer bom oči prozorne
iskal, da mi speró globine ran.

S svetlobo mehko ves bom obsijan,
saj vse razbil podobe sem uporne,
pritrjene na srca stene borne,
poklekal prednje vsak dan sem bolan.

Razgaljeno srce zdaj mirno čaka,
da rož in trav semena v njem vzkalijo
— prečudne dobre sile v meni spijo.

Te moje rane so kot cvetje maka,
preveč krvi je motni curek slan,
studencev močnih, čistih sem željan.

Studencev močnih, čistih sem željan,
rad bi napil se iz sončnega korita
in rad bi, da bi luč bila razlita
čez vso kot ajdov hleb črnó ravan.

Povsod pridelek moj je posejan,
kjer brodim z roko po valovih žita —
o naj nikoli se ne prebudita
spet žgoči greh in smrtnoblazni dan!

Ah, da, moj Bog, rad vse trpim menja-
živim naj reven ali pa brez truda, |ve,
samo naj, Dobri, bom kot Tvoja gruda.

Naj péstujem kot deklice glavó
Tvoj mir in kot samotno naj drevo
potapljam v dobre zemlje se vonjave.

Potapljam v dobre zemlje se vonjave,
v šumeči plamen svežega lesa,
v voščeno smolo borov iz gorá,
v kadila brinovega zublje plave.

Praši mi cvetje strgane rokave,
ko boža dušo roka mi trpka
in ptice, zlati hrošči spod neba
počasi polnijo mi dni sanjave.

Ponudil Bogu bom od vseh plodov,
ki hranim še za dolge jih noči.
Nasiti drugega naj dar Njegov!

V zahvalo radostno za vse dari
postavil v srcu žrtvenik sem nov
in spet sem vitki vrč za božjo kri.

IX

In spet sem vitki vrč za božjo kri,
spet kopljem zemljo kot nekdanje ča-
življenje s polnimi cvetovi rase, |se,
ponižnih bosih nog se prst drži.

V noč soncu romarju se ne mudi
in mojo malo čredo v bregu pase,
ki z mirnimi očmi z lučjó igra se,
vsak žarek v mojem srcu se medi.

Ne bom se vrnil še v naročje koč,
dokler še kolesnice zrem med poljem,
zdaj ob žerjavici sedim pojoč.

Se v belem dimu zibljejo kotanje,
s pobožno pesmijo kot zlatim oljem
prsteno grlo močijo mi sanje.

X

Prsteno grlo močijo mi sanje,
kot da bi čutil ljubice utrip,
in roka ni več kakor mrzel ščip,
ki plazil se nekoč je čez kostanje.

Otrpnil sem in dragoceno spanje
kaplja mi na telo z razcvelih lip,
tišina ni samo razkošen hip,
je večna luč in njeno trepetanje.

Nekje otrok brez bolečin umira,
jaz pojem kakor vedno mu na pot,
njegova milost dušo mi izpira.

Tu bom ostal vse dni, na tej obali
privezal bom svoj razmajani brod,
nikdar več ne zastro me tuji vali.

XI

Nikdar več ne zastro me tuji vali,
kaj sanjal bi o vodi daljnih strug,
ko dobro mi je v krogu božjih slug,
za svojega me brata so izbrali.

Čeprav na mojem srcu počivali
so ptiči, ko leteli so na jug,
ne plakam več za njimi, zdaj sem drug,
spomladi, vem, me bodo blagrovali.

Spomladi bom kot gaber zelenel,
v globinah svojih bom sladko trpel,
ko zacvetel iz lastne bom prsti.

Že zdaj v opoju duša mi prepeva
in ob pričakovanju tega dneva
drhteč v veselju legam na oči.

Drhteč v veselju legam na oči,
neznana topla slast mi kri prevzema,
ne bom izvil se iz božjega objema,
zato blagoslovljena kri kipi.

Naj ne preštejem posvečenih dni,
moj Oče, naj ljubezen me razvnema
in naj bom dolgo, dolgo bakla nema,
ki potnikom samotnim v noč gori.

Saj sam bridko okusil sem iskanje
in vem, kako so ranjena kolena,
ki jih ožge nemirna sla ognjena.

In Ti si tako dober, saj z meno
si bil usmiljen, in da zdaj sem Tvoj,
Gospod, podaril si mi odpuščanje!

XIII

Gospod, podaril si mi odpuščanje,
čez krotka usta vino si razlil,
da bi ljubezni Tvoje se napil,
da bi pozabil vse poti nekdanje.

Kot cvet razgrnil predte sem molčanje,
moj strah pod Tvojim plaščem je mi-
tu spal bi rad in naj dežja naliv, nil,
naj sončnih žarkov boža me igranje.

So bratje bolečine zakopali,
z vetrovi grenki zvoki so zbežali
in z moje glave cestni prah izginja.

In moja pesem v plamen se spreminja,
lupina sanj vse bolj je sinja, sinja,
bogat sem kakor tihi glas piščali.

Bogat sem kakor tihi glas piščali,
v srce cedi se divjih panjev strd,
moj zlati dan široko je odprt,
na gmajni so pastirji zaplesali.

Otroški vriski so želje mi dali,
da z žametno prstjo bi bil zastrt,
da kmalu bi poljubil zrelo smrt,
da bi v rokah cvetovi mi razpali.

Nič več razpadanja se ne bojim,
čeprav mi vseč je to čakanje bežno,
ko čutim, da v globinah že zorim.

In da okrasil bi prezveste splave,
ki pluli bodo čez vodó brezbrežno,
trohneče vence sem si strgal z glave.

MAGISTRALE

Trohneče vence sem si strgal z glave,
poslednjih smrtnih vonjev sem pijan,
obup moj sivi je do dna prežgan,
sesedel krhek sem se sred planjave.

Dobrótljive domače so dobrave
odprle izgublencu srčno stran,
studencev močnih, čistih sem željan,
potapljam v dobre zemlje se vonjave.

In spet sem vitki vrč za božjo kri,
prsteno grlo močijo mi sanje,
nikdar več ne zastro me tuji vali.

Drhteč v veselju legam na oči:
Gospod, podaril si mi odpuščanje!
Bogat sem kakor tihi glas piščali.

Arh. Vombergar mendoški mladini

Na mladinskem dnevu v Mendozi 13. 11. 83, 2 del

Kakšen je ta svet, o katerem govorim, naj ilustrira poezija, ki jo je poslal prijatelj iz Evrope, poezija za božični čas. Čez dober mesec bomo praznovali rojstvo Sina božjega, Njega, ki je pred 1900 in tolikimi leti prišel med nas, da

nas odreši in pokaže pot, ki naj jo hodi človek, da se zveliča. In po tolikih letih, kakšen svet smo mu pripravili? Kakšen svet bi našel, če bi se znova prišel roditi med nas?

Sin božji!

Pridi se znova roditi danes med nas!

Zemlja postala je velik hlev,

poln govedi in zveri, gnoja in smradu.

Od zidov veje hlad, s pôda diši kri,

volcjé trgajo tvojo čredo.

Brez topline in ljubezni, brez luči in resnice

peklenska simfonija ponavlja kar naprej:

„Zate ne, zate ni mesta med nami, božji Sin.“

Pridi, Gospod, razsvetli našo noč,

utišaj zavijanje volkov s pesmijo o miru,

pridi in napravi prostor za sveto božjo Družino;

vsaj v kot naših jaslic stopi

in bodi Zveličar še našemu hlevu!

Nazareški delavec!

Vzemi sekiro in žago in pridi delat med nas!

Brani nas pred stroji in praznino v nas!

Naš zaslužek je kruh, a brez besede iz tvojih ust.

Življenje je postalo čakanje na soboto in plačo,

ostali smo brez srca in duše, z rokami le;

stroji pred nami nimajo duš, a z njimi se hranijo,

sirene nad nami zavijajo, ker smo volčje krdelo;

naši žulji se krčijo v stisnjene pesti,

naše nebo je padlo v blato...

Pridi, veliki Delavec, posveti v delavnice in tovarne.

Odpri nam pesti, spremeni jih v bratske desnice,

poljubi žulje krvave, vrni duha mrtvim truplom,

naj posveti nebo v tovarniške hale!

Veliki čudodelec!

Pridi tu v našo Kano!

V naših domovih dogaja se čudna sprememba:

vino ljubezni v flirtanja vodo spreminjamo,

maternice v grobnice in mrtvašnice,

mleko v praške in pilule,

prstan poročni v okove si kujemo.

Zakonska zvestoba na sodiščih umira,

otroška hvaležnost stoka v vzgojnih domovih,

družinska pa sreča od lakote umira.

Pridi, Gospod, spet v naše domove!

Na vratih boš našel napis: „Ljubezni vstop prepovedan“.

Namesto otroškega vriska boš slišal lajež majhnega kužka;

ognjišča ni več, srce brez topline,

prezgodnja ljubezen je rano umrla...

Gospod, brez vode so in vina!

Pridi, pohiti v našo Kano!

Sin človekov!

Stopi še skoz našo Galilejo! Spregovori še z naše goré!

Naši blagri so sama prokletstva, ljubezen je mržnja.

Prišli smo do svoje resnice, zgubili smo tvojo;

grabeč za orožje čvekamo o miru.

S papirjem in svincem smo usta pravici zaprli,

krivici smo templje odprli.

Grešnik ne joka nič več, ovce pa rasto v volkove.

Za drage denarce nam gobavec svoj strup prodaja.

Sol zemlje pohojena, luč pa pod mernikom skrita.

Tvoje so ovce zgubljene; kaj ena, kar sto jih odhaja,

sto tisoč ovčjakov in čred!

Med sabo oči si iveri otemamo, a s hlodi se mlatimo;

pohojenih krikov od pesmi ljubezni ne čujemo.

O, Sin človekov, besede življenja imaš,

prinesi jih k nam v Galilejo!

Odrešenik sveta!

Še Golgoto našo obišči!

Svoj križ med nas postavi!

Na levi in desni razbojnikov križi stojijo,

v krogu te žalijo.

Raztegni roké kot ekvator,

odpri nam Srcé, sprejmi nas vase,

zavpij proti nebu, ker naša so usta lažniva.
Ti dvigni pogled, ker naše oči so slepe od mržnje,
Ti prosí Očeta, ker mi smo v grehih od pete do glave!
Srage svoje krvi v reke spremeni
in Abela kri z nas izperi, zemljo očisti!
Grozen je smrtni boj, agonija,
ko človek umira v človeku...
Ti umri! In daj nam življenje
ter reši — človeku človeka v človeku!

Morda se vam zdi čudno, da govorim o teh stvareh. Pričakovali ste morda, da bom kot predsednik ZS govoril o tem, kako ohraniti slovenstvo v Argentini in zakaj je to potrebno.

In ravno v tem kontekstu današnjega položaja v svetu, kot sem ga prikazal, ko gre za ohranitev že same človečnosti, je še posebno važno, da se zavedamo, kako potrebno je, da ohranimo vrednote, zaradi katerih smo nekoč zapustili domovino, in da iz teh vrednot živimo.

Mi kot zavedni potomci Slovencev s tem, ko ohranjamo naš slovenski obraz, ohranjamo tudi človeški obraz. Ohranjamo svojo človeškost kot Slovenci in ne kot Kitajci, češ da jih je največ; ne kot Anglosaksonci ali Nemci, češ da so najbolj napredni; ne kot latinci, češ da so po srcu dobri ljudje, v Argentini pa večina, čim prej se utopimo mednje v topilnem loncu.

Le v spoštovanju svojega porekla in svojih izročil smo lahko dobri argentinski državljani, dobri kristjani, dobri ljudje. Sam Stvarnik zapoveduje to spoštova-

nje v četrti božji zapovedi, edini zapovedi, ki celó zagotavlja, komur jo izpolnjuje, da bo dolgo živel in mu bo dobro na zemlji.

V dobi, ki vodi v brezoblično maso potrošnikov in uživalcev življenja, ostanimo na svojem. Črpajmo „našost“ iz besed naših velikih pesnikov in pisateljev, škofov in narodnih voditeljev.

Kot svojih staršev si tudi narodnosti nismo sami izmislili, nismo je dobili po dekretu. Naša slovenska posebnost je zapisana v naših genih, v vijugah DNA. Matere ne ljubimo, ker bi bila lepa, bogata, inteligentna, ampak ker je naša, tako ljubimo svoj narod, ker je naš.

Ljubimo torej naše značilnosti, ki so same po sebi vrednote: naš slovenski jezik in pesmi, naš narodni značaj, našo lepo slovensko zemljo, čeprav je še mnogi niste videli, cenimo trpljenje našega naroda skozi stoletja; ljubimo našo slovensko skupnost v Argentini, ki oplaja in se oplaja z argentinstvom; ljubimo svojo mendoško skupnost, sodelujmo z njo v šoli, pevskem zboru, pri



*Za mladino
za mladino*

DIVJE IN CEPLJENO SADJE

Tako smo se smejali, da se je naš župnik razjezil. Smešno je, kako malo nekateri ljudje vedo o veri in verskih zadevah, pa kljub temu na levo in desno solijo pamet drugim, ki so morda malo manj glasni, zato pa včasih več vedo.

Naš župnik nam je vse potrebno o milosti in grehu razložil s primerom cepljenja sadnega drevja. Najbrž to tudi drugi kateheti razlagajo na podoben način, toda veliko otrok ne hodi k verouku, starejši so svoje znanje pozabili, zato vam bom povedal, kako je to bilo.

slovenskih mašah; ohranjajmo slovenske družine!

S tem bomo izpolnili voljo Očeta, še dolgo bomo živeli in dobro nam bo že na tem svetu.

Imamo divje in cepljeno sadje. Divje jablane rastejo v gozdu, cepljene pa v sadovnjakih in po vrtovih. Tudi divja jablana je prava jablana, samo njeni sadeži so zanič. Na njej zrastejo drobna jabolka, trda in kisla, nič večja od oreha. Cepljene jablane pa rodijo debela in sladka jabolka.

Kako pa divje sadje postane cepljeno?

Kmet na primerni višini odreže stebelce divje jablane in v zarezo vtakne cepič plemenite sorte jablane. Kadar se cepič prime, smo dobili cepljeno, plemenito jablano. Divja mladika ni več divja, temveč postane nekaj povsem drugega.

Tako je tudi z nami ljudmi. Ko se rodimo, smo navadni ljudje, a, čisto navadni. Bog z nami ni zadovoljen, kakor tudi kmet ni zadovoljen z divjo jablano. Za-

to nas cepi z božjim življenjem. Tisti cepič se imenuje posvečujoča milost. Sedaj nismo več navadni ljudje, temveč božji otroci. S tem pa smo dobili pravico, da bomo v večnosti živeli s svojim Bogom.

To je podobnost med cepljenim sadjem in posvečujočo milostjo.

Bog je Adama in Evo ustvaril v stanju posvečujoče milosti, mi pa se rojevamo brez milosti. Kakor divje mladike smo, ki jih je treba cepiti. To naredijo pri krstu.

Vse to nam je povedal naš župnik. Potem nas je vprašal, kaj se lahko zgodi z mladim cepljenim drevescem, če v sadovnjak zaide koza ali če med drevjem letajo razposajeni otroci, ki jih je gospodar zalotil pri rabutanju. Čisto lahko smo uganili. Koza lahko obje mlado drevesce, otroci pa ga polomijo.

Naš župnik je rekel, da je tako mogoče razložiti velike in male grehe. Če se drevesce zlomi nad mestom, kjer je bilo cepljeno, je to mali greh. Zakaj mali? Zato, ker je drevo še vedno cepljeno in bo še naprej rastlo in obrodilo. Tako tudi božji otrok. Kadar naredi mali greh, sicer oslabi božje življenje v sebi, a ga ne uniči.

Če pa se drevesce zlomi pod mestom, kjer ga je kmet cepil, potem je to slika velikega greha. Čeprav se bo to drevo nazaj obaraslo, bo ostalo divje in bo rodilo samo neokusne divje sadeže. Ta-

ko tudi božji otrok z velikim grehom izgubi božje življenje. Vse, kar potem naredi, je brez vrednosti za večnost. Ponovno se mora dati „cepiti“. To pa ni niti tako težko, samo k spovedi mora.

Zato se tudi mi iz srca smeje-mo, kadar poslušamo govoriti starejše „modrijane“, češ da bi bilo prav primerno, ko bi Cerkev spremenila svoj nauk o izvirnem grehu. Najbolj bi bili seveda zadovoljni, ko bi papež razglasil, da izvirnega greha ni bilo. Nesmisel, saj tudi noben pameten človek ne more trditi, da ni več divjega sadja in da je vse cepljeno, dobro in plemenito. Nič ne bo iz tega. Vsako divjo mladiko je treba cepiti, če hočemo z nje obirati žlahten sad.

Odkar nam je naš župnik vse tako lepo razložil, večkrat hodimo po sadovnjakih in opazujemo mlado drevje. Kadar vidimo kakšno drevo, ki še ni cepljeno, nam ga je žal. Prav gotovo ni samo krivo, a kljub temu mu nekaj manjka. Tudi nekrščen otrok ni sam kriv, a kljub temu mu manjka posvečujoča milost.

Ta primer nam je pomagal razumeti vse o grehu in milosti. Naš župnik je lepo risal na tablo, mi pa smo prerisovali v zvezke. Tudi pisali smo si, da bi si bolje zapomnili. Naši doma so mi pozneje pripovedovali, da nekoč pri verouku niso toliko risali. Najbrž so zato tako hitro pozabili, kar so se bili naučili.

Živko Kustić

v družini

REŠEVANJE KRIZ

Do zdaj smo govorili o dveh pogledih v preteklost vašega zakona — o poroki ter dogajanjih okrog nje in po njej. To so bili prvi, a zelo važni vaši koraki v življenje poročenih. To je bila prva milost vašega zakona. Skušali smo nakazati probleme prvih let zakona, ko je treba usklajevati toliko različnega v moški in ženski naravi, v značajih, v verskem življenju. Določen odstotek, ki je na žalost vse večji, ne zna prebroditi teh prvih težav in se žalostno razide v svojo lastno škodo in z nepopravljivimi posledicami za otroke. Drugi ste imeli voljo in pripravljenost ter nekaj znanja in sposobnosti, da ste te prve težave prerasli. Zato ste se toliko bolj potrudili. Prišli so tudi prvi otroci, več ali manj načrtno, in so pomagali graditi zakonsko in družinsko skupnost.

Toda z leti se je teža življenja v zakonu in družini večala. Bilo je vedno manj časa za sozakonca, saj so se kopičile obveznosti dóma, vzgoje, šole, službe, gradnje in nešteti drugih opravil. Hitrost življenja sodobne družbe je neusmiljeno grabila v svoje kolesje vaju in kmalu tudi vajine otroke, saj so morali še skoraj kot dojenčki vsako jutro navse-



zgodaj romati z vami v varstvo.

Tako je vedno bolj bilo in je res, da ni in ni prav časa za marsikaj. In lepega dne po tolikih in tolikih težavah, neuspehih, nespornostih in malih ali večjih trenjih ter prepirih, tihih dnevih ali tednih — z grozo lahko odkrijeta, da pred vama zija nekakšna praznina. Začneta se vpraševati, ali je bilo to tisto, kar sta želela doseči s poroko, in priznati morata, da ni. Pričakovala sta polnost, potešenost, zadovoljstvo, občutek potrebnosti in uspešnosti, zdaj pa doživljata nezadovoljstvo, živčnost, ponovno nerazumevanje v manjših in večjih stvarih, skratka — praznino. Včasih bi rada kot noj sknila glavo v pesek, da ne bi ničesar več videla in slišala ter se rešila teh vprašanj brez odgovorov in problemov

brez rešitve. Da, najraje bi kar ušla.

Ob tem vaju je morda pretresla misel, kaj vendar delata, saj so tukaj otroci, ki nikakor ne prenesejo ne skrivanja ne bega. Lahko bi se pa zgrozila tudi ob misli, da vaju združujejo samo otroci. Saj vendar zakon ni najprej zaradi otrok, ki jih včasih ni, vedno pa, če so, ko odrastejo, odidejo in ostaneta spet sama, mož in žena. Zakon je ljubezenska vez moža in žene za vedno, v dobrem in hudem, v zdravju in bolezni, sicer ni ne zakon ne ljubezen, ampak trgovina ali kaj podobnega. Kot verna pomišljata tudi na resnico, da sta s poroko povabila medse Kristusa. A Kristus hoče, da sta podoba ljubezni med Kristusom in Cerkvijo, da sta mali Kristus in mala Cerkev. Le kako naj bi potem ločevala, kar je Bog združil? Ne, poti nazaj ni! Samo naprej je mogoče. Vendar — kako?

Edina mogoča rešitev je pravzaprav zelo preprosta. Ljubiš lahko samo tisto, kar poznaš. In razumeš lahko samo, če veš, kje in kakšen je problem. Tudi zdravnik lahko pomaga šele, ko mu pove mo svoje težave. Ob vsaki, posebej še ob večji krizi, bi se zato morala resno vprašati: „Ali se sploh pozna? Se resnično razumeva? A kako bi to mogla, če se pa tako redko, morda celo nikoli ne pogovarjava o svoji notranjosti, o svojih osebnih doživetjih sebe, sozakonca, otrok, zakonskega življenja, spolnosti, medčloveš-

kih odnosov in toliko drugega?“ Morala bi se torej vprašati: „Ali sva res mož in žena ali le tovariš in tovarišica? Ali mi je moj mož največji prijatelj na svetu, žena največja prijateljica ali pa se laže pogovorim o svojih osebnih problemih z drugimi?“

Ali se ni žena poročila zato, da bi imela vsaj enega človeka na svetu, ki bi jo vedno poslušal, vedno razumel ali vsaj skušal razumeti; h kateremu bi se lahko vedno zatekla, se ob njem razjokala in razveselila, mu povedala svoje upe in strahove? In če ima marsikateri sodelavec več poslušanja zanjo, ali je potem čudno, če pride do usodne pomote, da ima žena v službi „moža“ v sodelavcu, doma pa v možu — „uslužbenca“? — In ali se ni mož poročil zato, da bi imel vsaj eno bitje, ki bi ga podpiralo, spodbujalo, sproščalo, občudovalo, bodrilo? In če je tudi on pri znankah deležen več zanimanja, razumevanja in občudovanja ter spodbujanja kot pri ženi?

To je res grozljivo stanje, ki je ozdravljivo samo z nenehnim, vztrajnim, razumevajočim ter predvsem rednim pogovorom o vsem. Če se niti enkrat na mesec ne usedeta in ne pogovorita o vsem, se še lahko imenujeta v polnem pomenu mož in žena? Če se ne pogovarjata redno o svojem notranjem svetu, kako bi se potem mogla razumeti, si pomagati, se ljubiti in polniti praznino, ki ji ne uide noben človek? Človek je vsak

dan malo drugačen, kaj šele z meseci in leti. In če nenehno vsega tega novega ne odkrivata, sta si kmalu tujca v isti hiši in v isti postelji.

Pa ne recita, da nimata časa! Za jed, dihanje in spanje mora biti čas, ker se brez vsega tega umira. Zakon brez rednega pogovora umira. Zato za takšen

pogovor mora biti čas. Edino to je zaščita in zdravilo za nevarne zakonske krize.

Gospod, ti si večna Beseda, ki se je razodela in se vedno znova razodeva vsakemu človeku, ki je odprt. Pomagaj nama, da se bova znala drug drugemu razodevati tudi midva in bova tako res — mož in žena. Vital Vider

Občni zbor ZSMŽ

3. novembra je Zveza slov. mater in žena sklenila svojo poslovno dobo z občnim zborom. Pri volitvah je bil izvoljen novi odbor, ki si je vzel za geslo: „Pogumno naprej!“ V odboru so Pavlina Dobovšek — predsednica, Marija Eiletz in Bernarda Ziherl — podpredsednici, Mirjanka Voršič — tajnica, Roža šuc — blagajničarka, Sonja Virnik — njena pomočnica, Irena Fajdiga — kulturna referentka, Marta Jeločnik — socialna referentka, dr. Jure Rode — duhovni vodja.

Odbor sestavljajo tudi zastopnice krajevnih krožkov: Marija Groznik, Marija Podlogar in Anica Zakrajšek iz San Justa, Mirjanka Voršič, Zora Peršuh, Ana Podržaj in Angelca Jenko iz San Martina, Helena Gričar, Tončka Truden in Majda Knap iz Carapachaya, dr. Nataša Krečič in Albina Kopač iz Castelarja, Brigita Vidmar iz Berazateguija, Marija Kačar-Fink, Majda Repovž in Lojzka Dimnik iz mesta Buenos Aires.

V nadzornem odboru so Iva Vivod, Rezi Marinšek, Helena Malovrh

in Cilka Urbančič. V širšem odboru pa so tudi prof. Nada Laharnar, Anka Gaser, Marjana Vivod, dr. Katica Cukjati, Majda Huergo, lic. Meta Vombergar, lic. Tinka Šušteršič, prof. Terezka Žužek, Marica Skvarča, Anica Puntar, Irena Pogla-jen, prof. Cveta Pavlovčič (Córdoba), Jožica Zupanc (Mar del Plata), prof. Anči Levstik, prof. Marjeta Hostnik in Andrejka Horvat.

Nova odbora SDO in SFZ

V nedeljo, 18. decembra, sta bila zvezna občna zbora Slovenske deklis-ke organizacije in Slovenske fantov-ske zveze. Že preje pa so bili krajev-ni občni zbori. V novem odboru SDO so: Marija Zure - predsednica, Alen-ka Magister, Ivana Tekavec, Helena Žužek, Sonja Rot in Monika Vitrih. V širšem odboru SDO pa so tudi krajevne predsednice: Marjana Ma-lalan (Pristava), Marjana Poznič (Ramos Mejía), Metka Malovrh (S. Justo), Pavlinka Voršič (S. Martín), Pavlinka Korošec Berazategui, Kri-stina Grbec (Slov. vas), predsednici iz Carapachaya ter Mendoza. V no-vem odboru SF pa so: Martin Lav-

rič - predsednik, Tone Malovrh, Janez Kopač, Jože Oberžan, Janko Gorše. V širšem odboru SFZ pa so tudi krajevni predsedniki: Evgen Urbančič (San Justo), Lojze Lavrič (Ramos Mejía), Andrej Peršuh (San Martín), Igor Ahčin (Castelar) in predsedniki Slovenske vasi, Carapachaya in Mendoza. Zvezni duhovni vodja je dr. Alojzij Stare. Duhovni vodje v posameznih odsekih in krožkih pa so krajevni dušni pastirji.

Diplomatski odnosi med apostolskim sedežem in ZDA

10. januarja 1984 sta apostolski sedež in SZD vzpostavila urejene diplomatske odnose. V Washingtonu je apostolska nunciatura, v Vatikanu pa veleposlaništvo. Prvič v zgodovini sta apostolski sedež in ZDA vzpostavila diplomatske odnose l. 1848. L. 1867 je ameriška stran te odnose prekinila. Odlok, ki ga je takrat izglasoval ameriški kongres, sicer ni izrečno omenil prekinitve, a je preprosto prepovedal vladi izdajati denar za vzdrževanje ameriške delegacije v Vatikanu. In tako je ameriški veleposlanik z vsem osebjem moral domov. Odlok je nastal v ozračju protikatoliške gonje, ki jo je podpihovala protestantska večina v času, ko se je papeška država močno krčila in je praktično obsegala le še Rim in njegovo neposredno okolico.

V skoraj 120 letih neobstojanja diplomatskih odnosov sta obe strani na neki način poskušali vzdrževati stike na različnih ravneh. Tako je

že od 1893 stalni papežev osebni odposlanec pri ameriški vladi v ZDA. Tako je Roosevelt leta 1939 tik pred vojno v kongresu uspel in poslal v Rim svojega osebnega odposlanca. 1950 je Truman poskusil z veleposlanikom, vendar mu je kongres to preprečil. Zaradi tega se je odpovedal tudi svojemu osebnemu predstavniku. Šele Nixonu se je posrečilo prepričati kongres, da mora imeti v Vatikanu svojega človeka.

Reagan je sedaj dejal, da bo vzpostavitev rednih diplomatskih odnosov „izbrisala zgodovinsko anomalijo“, papežev delegat v Washingtonu Pio Laghi pa je dejal: „Ta odločitev pomeni priznanje moralnega vodstva apostolskega sedeža v korist miru, pravičnosti in človekovih pravic, priznanje tega, kar so dosegli Janez Pavel II. in njegovi predniki, zlasti Pij XII. in Janez XXIII.“

Umrli duhovniki

Dr. Jožef Močnik

Po nekaj mesečnem trpljenju je 14. 12. 83 umrl dr. Jože Močnik, župnik v Hotiču. Rodil se je 1912 v vasi Buč, župnija šmartno v Tuhinju. Posvečen je bil v Ljubljani, bil kaplan v Gorjah, med vojno izgnan na Hrvaško, po vojni pa je 31 let upravljal župnijo Sora. Več let je soupravljal tudi župnijo sv. Katarina. 1971 je napravil doktorat iz cerkvenega prava. Nato je postal branilec vezi pri nadškofijskem cerkvenem sodišču. Zadnja leta je bil župnik v Hotiču. 1983 si je zlomil nogo v kolku in se od takrat ni več

opomogel. Bil je nadvse požrtvovalen duhovnik.

Jožef Pelan

20. 12. 83 je v Domu za starejše duhovnike v avstrijskem Gradcu umrl duhovnik ljubljanske nadškofije Jožef Pelan, bolniški kurat v pokoju. Rodil se je 1913 v Podnanosu, bil 1942 v Ljubljani posvečen, postal kaplan v Prečni, 1945 se pred partizani umaknil na Koroško in se naselil v graški škofiji. Tu je bil kaplan na 3 župnijah, nato pa dolga leta bolniški kurat v raznih bolnišnicah. To službo je zelo rad opravljal. Dolga leta je bolehal za sladkorno boleznijo in so mu pred 2 letoma morali amputirati nogo. Bil je srčno dober in pobožen duhovnik.

Simon Kotnik

31. 12. 83. je v slovenjegraški bolnišnici umrl Simon Kotnik, biseromašnik in upokojeni župnik v Podgorju. Rojen je bil 1892 v župniji Ravne na Koroškem in bil 1915 posvečen v Celovcu. Najprej je bil kaplan v Velikovcu, po plebiscitu pa je odšel v matično domovino, bil kaplan na Prevaljah in v Starem trgu, potem pa je 53 let upravljal župnijo Podgorje. Vmes je še soupravljal župnijo sv. Miklavž pri Slovenj Gradcu in bil dolga leta prodekan starotrške dekanije. Verouku in oznanjevanju v cerkvi je pridružil še verska predavanja v prosvetnih društvih in igre z versko vsebino.

P. Simon Čeh OFM, Jože

8. januarja je v Murski Soboti umrl p. Simon Čeh (Jože). Rodil se

je 1919 v župniji Sv. Andraž v Slov. Goricah in bil 1944 v Ljubljani posvečen. Bil je kaplan v Brezovici, pri Sv. Ani v Slov. Goricah, v Radgoni, na Vranskem, 1957 je prevzel župnijo Gornjo Ponikvo, 1962 vstopil v frančiškanski red in nato deloval na Brezjah, v Nazarjah, pri Sv. Trojici v Slov. Goricah in pri Sv. Mariji v Mariboru. Zaradi želodčne in duševne bolezni je od časa do časa veliko trpel, Zadnji čas je bil v Domu počitka v Rakičanu.

P. Albin Kladnik

V White Riverju v Južni Afriki je umrl p. Albin Kladnik, član misijonske družbe Sinov Jezusovega Sreca. Ti misijonarji se velikodušno žrtvujejo za zapostavljena plemena domačinov. Med njimi delujeta še p. Franc Bratina in br. Valentin Poznič. — Kladnik je bil rojen 1914 v Lučah v Savinjski dolini. Sinovi Sreca Jezusovega so imeli v Ljubljani Knobleharjev zavod. Kladnik se je 1945 umaknil iz Slovenije, v afriške misijone pa odšel 1950. Temnopoltim domačinom je sezidal 13 cerkva in več šol. Končno je zgradil še velik dom za ostarele misijonarje, v katerem je tudi umrl.

P. Pavlin Heybal OFM

26. novembra 83 je v brezjanskem samostanu po dolgotrajni bolezni umrl p. Pavlin (Oskar) Heybal. Rodil se je v družini kamniškega organista Heybala l. 1914, bil posvečen v duhovnika v Ljubljani l. 1939, zatem dovršil še srednjo glasbeno šolo, bil kaplan v Kamniku, pri Sveti Trojici v Slov. goricah, v župniji Matere mi-

losti v Mariboru, 2 leti upravljal župnijo Kromberk, 1961 pa postal gvardijan na Brezjah, kjer je ostal do smrti. Pred leti ga je zadela možganska kap. Imel je prijeten značaj, glasbene talente je rad posvečal lepoti cerkvenega petja.

Alojz Verbnjak

1. decembra je v celjski bolnišnici umrl Alojz Verbnjak, župnijski upravitelj v pokoju. Rojen je bil 1914 v župniji Polzela, 1938 v Mariboru postal duhovnik, bil kaplan v Laporju, pri Sv. Lovrencu na Pohorju in župnijski upravitelj na Remšniku in v Dobovi. 1958 je bil razrešen dušnopastirske službe in se zaposlil kot inženir kemije, vendar je ob sobotah in nedeljah pomagal kot spovednik in nedeljski pomočnik v Brestanici in Črešnjevcu pri Slov. Bistrici.

ČUDEŽ MED MAŠO

Na praznik sv. Rešnjega telesa je tukajšnji duhovnik začel pridigo:

Bilo je v 8. stoletju v mestu Lanciano v Italiji. Tam je v samostanu duhovnik pri sv. maši v trenutku posvečenja zgubil vero v Najsvetejše. Takrat je hostija postala meso in vino kri. Čudež. Vse to so redovniki shranili v srebru in steklu. Trije redovi so se od takrat menjali v tistem samostanu, a vsi so relikvijo zvesto čuvali. L. 1970 je tamkajšnji škof dovolil, da je NASA natančno pregledala meso in kri. Ugotovili so, da je meso pravo, del leve strani človeškega srca, in kri natančno ista v mesu kot v krvi. Dodal je: to je čudež, a mi čudeža ne potrebujemo, saj imamo vero. — Kaj pravite?

Ne poznam tega dogodka, pozna pa cerkvena zgodovina podoben dogodek, ki se je zgodil v italijanskem mestu Bolsena v 13. stoletju. Ni toliko važno, kje se je to zgodilo, važnejše je vprašanje, ki je stavljeno na koncu: to je čudež, mi pa čudeža ne potrebujemo. Je res to? Res! Naša vera v Kristusovo prisotnost v Najsvetejšem zakramentu se ne opira na čudeže, temveč na njegove besede, s katerimi je obljubil in pozneje pri zadnji večerji tudi ustanovil ta zakrament. Če je Kristus storil omenjeni čudež, je brez dvoma ozdravil nevero tistega duhovnika, ni pa bilo to potrebno za Cerkev. Mi verujemo — vse,

kaj
pravite?

kar nam je Kristus razodel in nam Cerkev nezmotno kot razodeto oznanja. Še več, za vse nas velja, kar je Kristus rekel Tomažu: „Ker si videl, veruješ; blagor pa tistim, ki niso videli in kljub temu verujejo.“

GREH PRVIH STARŠEV

Ali sta Adam in Eva grešila v imenu vsega človeštva ali sta grešila osebno? V drugem primeru se mi zdi krivično, da občutimo posledice vsi, kljub temu, da je potem smrt Enega rešila vse človeštvo.

Dogma je, da je Adam grešil ne samo kot privatna oseba, temveč kot zastopnik vsega človeštva

Obhajilo dvakrat na dan

Po dosedanjih pokoncilskih določilih je bilo taksativno naštet, v katerih primerih je mogoče obhajilo prejeti dvakrat na dan. Po novem zakonu cerkvenega prava pa je v kan. 917 rečeno: Kdor je že prejel presveto evharistijo, jo sme prejeti še isti dan samo med evharističnim opravilom (sv. mašo), ki se ga udeleži (izjema je le sveta popotnica).

Najpopolnejša oblika udeležbe pri sv. evharistiji (maši) je gotovo tista, ko pri njej prejmemo tudi sv. obhajilo. Seveda je pogoj za vreden in učinkovit prejem obhajila tudi zares aktivna in pobožna udeležba pri celotni sv. maši. Vernike je treba svariti, da naj ne bi sedaj nekako tekmovali med seboj in zgolj po zunanje prejekali obhajilo dvakrat

in nam je zato skupno s človeško naravo posredoval tudi greh, ki se prav zaradi tega imenuje izvirni greh, storjen na izvoru človeške zgodovine. Zakaj je Bog tako odločil, je skrivnost, gotovo pa ne krivica, čeprav seveda tega ne moremo razumeti.

Zakaj so ukinili molitve po sv. maši, ko se mi zdijo tako potrebne posebno za današnje čase?

Molitev po sveti maši so ukinili, ker maša res nadomesti s svojo učinkovitostjo vse druge molitve, ker je sv. maša daritev samega božjega Sina in ne bi bilo primerno, da bi neskončno svetemu in vzvišenemu dejanju dodajali majhne človeške prošnje.

Lojze Kukovica

na dan. Naj jim bo res vedno nekaj vrh lepe udeležbe in sodelovanja pri evharističnem bogoslužju.

Nasproti lahkotni želji po dvakratnem obhajilu na dan je treba poudariti, da je tem večji učinek zakramenta, ki je hrana, moč in izraz vere, ljubezni in drugih kreposti, čim pobožneje se bližamo h obhajilni mizi. Verniki morajo od bogoslužnega opravila preiti k delom ljubezni, pobožnosti in apostolata, da bodo v oblikovanju svojega življenja ohranjali to, kar so z vero in zakramentom prejeli.

Tisti duhovniki, ki so v korist svojih vernikov že enkrat tisti dan maševali ali še bodo, smejo pri udeležbi pri maši, ko ne somašujejo, prejeti sv. obhajilo. To velja za primere, ko tisti dan ne binirajo.

(Sporočila slov. škofij, 1/1984)

Cvetje v jeseni



III

Kmet je kralj. Če ima dobro in čedno napravo, če ima primerno zemljo, da jemlje iz nje življenje in davek, če nima dolgov, pač pa polne hleve, in če ima še kopico zdravih in pokornih otrok, je kmet kralj, neodvisen od vsega sveta.

Tak kralj in gospodar je bil Presečnikov Boštjan na Jelovem brdu. Njegova hiša je stala prav pri koncu vasi. Zidana je bila in imela je tako imenovano gorenjsko hišo, okrog katere je tekel lesen hodnik. Okna so tičala v okviru zelenih, kamnitih stebričev, a z železom so bila tesno zapažena. Nad okni je kraljeval sv. Ferjan ter s svojo golido zabranjeval požare.

Tik hleva na dvorišču je ležal velik kup gnoja, a vzlic temu sta se povsod kazala snaga in red. Na steni je viselo raznovrstno orodje, da je bilo takoj pri roki. Tnalo je bilo pometeno in glavna pot proti

hiši je bila še celo s peskom posuta. Tik vhoda pri veži je tekla voda iz umetnega vodnjaka, ker so Presečnikovi že v tistih časih imeli svoj vodovod.

Pri tej hiši si se takoj čutil domačega, ker ni bilo v vsej naselbini ničesar, kar bi bilo ustvarjalo kaj nesoglasja. Vse se je strinjalo in ujemalo.

Bila je že noč, ko sem stopil v vežo.

Dolga ta veža se je končala v mogočno kuhinjo, visoko obokano. Kadar je visoki ta obok bil poln mesa, ki se je ondi sušilo, je človeku posebno dobro del pogled na njegovo blagoslovljeno višino. Obok kuhinje in tudi veža sta bila zavita v saje, od katerih je pri južnem vremenu kapalo ter se svetlo nabiralo na tlaku. Nad tem se tiste dni še nikdo ni spotikal; bila je to nekdanja navada, tako da je kapalo že pri starem očetu in brez dvojbe tudi že pri tega očetu.

V veži je vladala tema, samo od ognjišča sem se je svetilo. Tam se je togotila ženska, da niso burke popravljene, da ni mogoče loncev pristavljati in da so moški vsako leto bolj zanič.

Glas te ženske mi ni bil neznan in vedel sem tudi, komu velja ta njena jeza in srd. Bila je dekla Liza, ki je pred petimi leti že tudi služila pri Presečnikovih. A njena beseda je veljala hlapcu Danijelu — pomislite, to coklarsko ime v tem olikanem pogorju! — ki je istotako že dolgo vrsto let služil pri Boštjanu.

Že večkrat sem omenjal, da je tedanji čas imel svoje posebne navade.

Med take navade je spadala tudi, da sta hlapec in dekla, če sta daljšo dobo pri dobrem gospodarju služila, štela se, da sta nekako zaročena in da se vzameta, kadar si dosti prislužita.

Taka zaroka je vezala tudi Lizo in Danijela, ker sta že več nego deset let skupaj služila. In res je ona varčevala, kar se je le dalo, a Danijel — že ime kaže, da je bil svoj čas prinesen iz Trsta — je bil falot, ki je zaslužek najrajši v svojem lastnem grlu nalagal. Ta ljubezen torej ni bila brez viharjev: prav rado se je bliskalo in včasih je še celo treskalo.

Danes je pri ognjišču treskalo:

„Pri ljubem Bogu, nisi za nič! Še podkuriti nimam s čim, ti grdoba lena!“

Mimó mene je prikrevljajl Danijel s kozavim svojim licem. Imel je desno nogo krajšo od leve, ker

se je sploh pri vsakem Tržičanu — pri nas smo jim rekli Tržani — kazala kaka telesna hiba. Kmalu se je prigugal nazaj in nosil je polno naročje ravnokar naklanih trsk. Vrže jih pred ognjišče, rekoč:

„Že zjutraj sem ti jih nasekal. Saj zmerom mislim nate, Lizka!“

Zadnjo besedo je nekako sumljivo izgovoril, tako da se je lahko čulo za „Liziko“ ali pa tudi za „Lisko“, kravo v hlevu. Liza jo je umela za kravo.

„Ti vrag črni!“ Pograbila je oklešček ter udarila za Danijelom, ki jo je urnih peta odkuril iz veže.

Vstopivši v hišo, opazim Boštjana za mizo. Kar čutil sem, kako se je v njem vse vnelo od veselja, da ga obišče sorodnik. Takrat je pri nas sorodništvo še mekaj cene imelo, in če si sorodnika obiskal, si vedel, da si prišel k svojim ljudem. Vzlic temu pa Boštjan pri mojem vstopu niti izza mize ni vstal. In da bi si bila v roko segla, o tej gosposki šegi tista leta v Jelovem brdu še govorice ni bilo. S svetlim očesom me je pogledal in dejal:

„No!“

In jaz sem odgovoril:

„No, da ste le zdravi!“

Nato je Boštjan zaklical svoji ženi, da naj prinese štober in luč. Tedaj v našem pogorju še ni vladal smrdljivec, pač pa je v leščerbah gorelo laneno olje. Leščerbe so stale na štoarih, majhnih, lesenih stebričkih, od koder je izhajalo prejkone tudi ime. Če se je v kaki gostilni nabirala nevihta, je gospodar najprej ukazal gospodinji ali

dekli, da je štabrčke v kraj spravila, ker so bili za tepež pripravno orodje. Danes ne staknemo štabra več v kmečkih hišah, od Škofje Loke pa do Cerknega ne. Laneno olje je podleglo in smrdljivi bratec gospodari na mizah. Mlajši zarod pa nima več pojma o prej tako potrebnih premičnini. Kultura je štabre vzela.

Barba je nekaj odlašala. Ko je prinesla štaber in plamtečo leščerbo, sem opazil, da je morala že vedeti o mojem prihodu. V kratkem času si je bila preoblekla srajčnik — tudi to, za naše ženstvo tako karakteristično oblačilo je zagazilo v pozabo — ki se mu je videlo, da prihaja iz perila. Tudi nov predpasnik si je bila pripasala.

Barba je bila še vedno postavna žena. To sem ji tudi v obraz povedal, tako da se je zadovoljno zasmejala. V tem pogledu ste ženske vse enake, in najsi nosite svilene, s čipkami obrobljene dolge srajce ali pa kratke, na rokavih v gube nabrane srajčnike!

Menili smo se o letini, o živini in o visokih davkih. Ko sem povedal, da ostanem pri Presečnikovih nekaj tednov, razžarilo se je obema lice. Prepričan sem bil, da sta se tega v resnici veselila. Pri tem se ni predla nikaka pretirana govoriča, kaj naj se mi daje jesti, kako naj se z mano počenja in o drugih takih sitnostih. Umelo se je na obeh straneh, da bom živel, kakor živi človek, če pride med svoje.

Stemnilo se je. Posli so pričeli cepati v hišo in naenkrat je bila

miza zasedena. Gospodinja je hitela po večerjo.

Najprej se je pred nas postavila velika skleda celega krompirja, iz katere se je mogočno kadilo. Mati Barba je na mizo za družino natrosila velik kup soli, za naju z gospodarjem pa manjšega. Sad zemlje smo jemali iz skled, ga solili in jedli. Ko sta bila v posodi zadnja dva kosa, ju je pograbil hlapec Danijel, rekoč:

„Ostati nič ne sme!“

Nato je prišel na vrsto sok, v katerega je vrgla gospodinja veliko kepo rumenega masla. Vsak je dobil leseno žlico — ki bi jo ti, Marica, komaj bila spravila v svoja usteca — skupno smo zajemali, pridno in z vnemo. Tu in tam je Liza zavpila nad Danijelom:

„Ne lovi samo štrukljev!“

Pa hlapče se ni dosti brigalo za to karanje. Ko je bilo le še malo v skledi, je to k sebi potegnil, režeč se:

„Da ne bo mati mislila, da slabo kuha!“

Pri večerji je nosil prvo besedo stari Jakopin. Tisti dan je delal pri Presečnikovih. Je li imel ta starec kako krstno ali kako drugo ime, ne vem. Kar sem ga poznal, so ga klicali za Jakopina. Bil je Radeckega vojščak, ponosen na svoje trpljenje v vojski, ponosen tudi na svojo nemščino, kakor si jo je bil prilomil v vojaški službi.

Ko se je sok na mizo postavil, je pričel:

„Kaj veste vi, ki na svetu niste nič skusili in ki tudi nič ne veste!“

„Povej nam kaj!“ je prosila Li-

za, ki se očitvidno z Danijelom še ni bila sprijaznila.

„Veliko ti lahko povem,“ se je odrezal Jakopin. „Najlepše, kar je bilo, je bilo v Brešiji. Tam so nas puntarji nekaj komandirali in grof Radeci“ — Jakopin maršalovega imena ni mogel drugače izgovoriti — „je dejal: ‚Fantje, pojdimo na mesta!‘ Tisti dan me je imel profos v rokah, ker sem bil svojemu koprolu nekaj nepokorščine izkazal. Po ulicah smo se gnetli in ti vragi so s streh in iz oken na nas streljali. Da, tako je bilo!“

„Pa ste vendar nazaj streljali?“ se je vmešal Danijel.

Jakopin ga je zavrnil:

„Molči, ki nič ne veš! Gori za dimnikom je tičal Lahonček in na nas je streljal, da se je vse kadilo okrog njega. Za božjo voljo sem prosil profosa, da naj mi da puško v roke. Da mi jo! Tresk! in še danes ga vidim, kako je omahnil, zdrsnil po strehi in nato tlesknil na kamen, da je vse okrog škropilo. Lepo je bilo! In potlej smo šli v Mantovo.“

„Kaj je Mantova?“ vpraša Liza.

Takrat se je Jakopin repenčil, kakor se repenči petelin na gnoju.

„Mantova je mesto; ajne greze festunk, ajne greze boser.“

Ta „greze boser“, se mi je zagrizel v uho tako, da nisem mogel zadržati smeha.

„Le smej se,“ se je zatogotil Jakopin, „dobro pa je le, če človek nemško govori!“

Ker je bilo mleko pozajeto, je družina vstala in odšla.

„Kje pa je Meta?“ vprašam go-

spodinjo.

„Pri ognjišču je jedla,“ odgovori mati, „in sodim, da jo je malo sram pred tabo.“

„Sitna je danes,“ pristavi Boštjan, „in kadar jo prime tak dan, ni izhajati z njo.“

Gospodinja ga je zavrnila:

„Ne bodi prehud z njo! Ni posebnega zdravja in hitre jeze je tudi.“

„Kar ima od tebe,“ je dodal gospodar zadovoljno.

Hišna vrata so se lahno odprla; gospodar in gospodinja pa sta utihnili. Nekaj časa je obstala, nato se je približala peči, da je stopila vsa njena postava na svetlo. Takoj sem videl, da je še pol otroka, pol device, torej najlepša stvaritev, s katero je osrečil Bog zemljo in moške na nji. Visoka je bila kot klas na njivi. Obraza še nisem mogel opaziti, ker je imela ruto tako zavezano, da ga je z njo skrivala.

„Sem pojdi, Meta!“ sem jo pozval nekoliko osorno.

„Saj grem!“ je odgovorila tiho. Nato je pristopila k mizi, sedla na stol in odvezala ruto pod obrazom, da ji je padla na rame.

Na obraz ji je padala polna svetloba. Kako naj vam, ljube prijateljice, popišem ta obraz? To je ravno: ne dá se popisati! Pogledal sem jo, ali takoj je odmaknila oči ter jih dvignila proti stropu. Prešinila me je misel: ta obraz, nebeški Rafael, se je moral nekdam že zibati pred tvojim duhom! In res, v Bologni je bilo, ko sem koprnel pred Rafaelovo podobo sv. Cecilije! Naša Meta je imela obraz

te svete Cecilije. Čarobni vtis pa so povečavali svetli, na rdeče spominjajoči lasje, ki so v debelih kitah težili sveto Cecilijo z Jelovega brda.

V meni je vse kipelo, česar pa nisem smel otroku pokazati. Moja osornost jo je bila prvi hip preplašila, pa se je hitro ojačila. Meni nič, tebi nič je spregovorila:

„Brado pa proč deni! Samo živina ima lase po celi glavi!“

Moja brada, na katero sem toliko ponosen, ni bila vseč temu osatu! To so bile edine besede, ki jih je Meta tisti večer v moji družbi spregovorila.

Spravili so me spat v gorenjo hišo. Lojena sveča se je prižgala, da nam je svetila po temnih stopnicah, in vzeli smo tudi hlapca s seboj, da sem mogel ugasniti luč, kar pri lojeni sveči ni bila malenkost. V gorenji hiši je vse dišalo po žitu. Ondi so stale pregrade, ki niso bile pri Presečnikovih nikdar prazne. Bila je tudi malana. Na vsaki steni se je videla zlata monštranca z belo hostijo, a obdajalo jo je grozdje v isti velikosti, kakor so ga nekdanj prinesli iz dežele Kanaana. Tu je stala tudi postelja, široka, da bi bila na njej brez težave vežbala se cela stotnija. Sivordeče-belo je bila v umetnih štirikotih prevlečena; na sprednji končnici, ravno nad zgledjem, pa je zrlo resno in skrbno veliko božje oko, da si brez strahu mogel zaspiti pod njegovim močnim varstvom.

Legel sem v posteljo na plevnico, ki je bila za moje kosti precej trda.

S hlapcem pa sem strl luč, da je po vsi gorenji hiši neprijetno zadisalo. Ali vendar, kako je bilo prijetno ležati tu! Že ta zrak — spal sem pri odprtem oknu — mi je napolnil pljuča kakor voljno in rahlo laško olje.

Zatisnil sem oči: okrog mene so se sukale zlate monštrance z belo hostijo in spremljali so jih orjaški grozdi, in to v tako živih barvah, kakor jih je vedel zidu vdihniti le samouk, katerega je Poljanski dolini rodil neznatni Divjakov mlin ob bistri Hotoveljščici. Janez in Štefan, kdo vaju danes še pozna? Imeni slavnih sinov zadnjega se bleščita s kamnite plošče v poljanski cerkvi. Janez in Štefan Šubic pa sta legla v zemljo, tiho in ponižno, kakor sta svoj čas živela, samouka slikarja in kiparja. Bila sta plemenita slovenska sado-va naše zapuščene matere zemlje. Velika bi bila umetnika, da sta se tako izšolala, kakor sta izšolala v potu in trudu svoje sinove.

Na ta dva moža sem mislil prvo noč na Jelovem brdu, in spomin nanju je pomnožil harmonijo, ki je objemala Presečnikovo selišče.



KJE JE KAJ

LETO 51

MAREC 1984

UVODNIK	Verski tisk v službi odrešenja	129
POSTNI ČAS	Postni čas v družini (Krščanski zakon) ... Pastirsko pismo slov. škofov za postni čas 1984 (1. del)	132 133
SLOVENSKA CERKEV	Vrednote naroda in narodnosti (Slov. škofje) Odgovornost za narod, jezik in kulturo (Slov. škofovska konferenca) Izšel je slovenski prevod novega Zakonika cerkvenega prava Škof Rožman kot kaplan; doktorat na Duna- ju (Po Kolaričevi knjigi povzel M. Sch.) Graditelji miru navznoter in navzven (Nad- škof Šuštar) Iz Slovenije Gotika na Slovenskem (Po Inzkovi Zgodovini Slovencev)	136 137 139 139 148 140, 142, 168, 183, 186 170
SODOBNA VPRAŠANJA	Klic Medjugorja (Božidar Fink) Zgodovina odrešenja pred Kristusom (Taj- ništvo za neverne) Človek kot oseba v svoji duhovnosti (Pr. 6)	143 151 161
IZ ŽIVLJENJA CERKVE	Ladja, z mnogimi morji za sabo (A. Rebula) Listina Vatikana o pravicah družine Vatikanska listina o spolnosti in ljubezni . Čemu svetniki? (Družina)	154 156 157 166
NAŠA VPRAŠANJA	Treba je vedno moliti (A. Šuštar, nadškof) Pust (Franc S. Finžgar) Arh. Vombergar slovenski mendoški mladini Kaj pravite? (Lojze Kukovica) Občna zboru ZSMŽ in SDO ter SFZ	159 169 175 185 180
ZA MLADINO	Divje in cepljeno sadje (Ž. Kustić)	178
V DRUŽINI	Reševanje kriz (Vital Vider)	180
LEPOSLOVJE	Nekaj pesmi bogate preprostosti (Vl. Kos) Prvi venec (France Balantič) Cvetje v jeseni (Ivan Tavčar)	130 171 187

AÑO 51

MARZO 1984

M a l o z a š a l o . . . Uvoženo iz Slovenije:

Zakonec prijatelju: „Najin zakon je idealen: vse si odpuščava.“

„Zakaj si pa opraskan po obrazu?“

„Tudi to sem ji odpustil.“

— — —

Ravnatelj gledališča: „Ali je igralec, ki ste mi ga priporočili, res tako odličen?“

„Res! Igra vse: Hamleta, Oresta, Don Karlosa in tarok. Še najboljše tarok.“

— — —

„Micka, ali nam ne bi kaj zape-la?“

„Saj gostje že odhajajo.“

„Ja, a prepočasi.“

— — —

V gledališču. Ona: „Kako slaba akustika!“

On: „Ja, sedaj, ko si ti rekla, tudi jaz voham.“

— — —

„Zaradi enega prepira že odha-jaš?“

„Ja, k mami, a se bova vrnil!“

— — —

Gamlerja med seboj.

„Kako ti je všeč Beethoven?“

„Muziko ima dolgočasno, lase pa v redu.“

— — —

„Možek, brala sem, da je neki mož kupil svoji ženi krzno za tisoč dolar-jev. Kaj takega se meni najbrž ne bo nikoli zgodilo!“

„Ženka, bral sem, da je neki mož svojo ženo s ponvijo po glavi. Kaj takega se tebi najbrž ne bo nikoli zgodilo.“

Preberem v časopisu. Lepo piše: „Pred zakonom vsi enaki.“ Če je to novo stališče, ga podpiram. Čeprav mi zveni nekoliko preveč revolucio-narno. Z ozirom na izkušnje.“

— — —

Dopisnik lista uredniku: „Ne, to je čisto navaden gospodarstvenik, ki je okradel državo, in noben politik — torej ga lahko damo v časopis s polnim imenom in priimkom.“

— — —

Cene me spravljajo v žalost, njih obrazložitve pa v smeh.“

— — —

Demokracija je, če nisi zaprt, ker si bil preveč odprt.

— — —

Politiki, bodite kratki, kajti v kratkih govorih je manj obljub, za katere bi vas potem spraševali, za-kaj jih niste izpolnili.

— — —

Na jugoslovansko-avstrijski meji je vse normalno: čakalna doba je tri ure.

— — —

Letos se bomo šli dopisni turi-zem: mi bomo Nemcem pošiljali po pošti turistične prospekte, Nemci pa nam devize.

— — —

Zakaj govorijo meni, da ima de-lavski razred premajhno vlogo? Za-kaj tega ne rečejo režiserjem, ki vlo-ge delijo?

— — —

Izkoriščanje človeka po človeku ni dovoljeno. Kako pa je z izkorišča-njem človeka po nečloveku?

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKI VERSKI MESEČNIK

Izdaja ga konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik: msgr. Anton Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual No. 223.231. — Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA. Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Ivan Marn, 131 A Treeview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzutta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina za leto 1984 \$a 550.-. DENARNA NAKAZILA
NA NASLOV: Antonio Orehar, Ramón L. Falcón 4158,
1407 Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa eslovena. Editor y director: mons. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. — Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 223.231. — Talleres Gráficos "Vilko" S.R.L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

